

Judges

Hay A'at Tuwen Liblu An Judges

Hay ipa'innilan tuwen liblu ya nan agge nangun'unudan nadan tinanud Israel hinan tugun Apu Dios i dida an mahapul an patayondan namin nadan numpumbobleh ad Kanaan ta hiya ya abuh di dayawonda ya punhilbiyanda. Mu hay inatda ya niddumdaot hinadan i Kanaan an nundayaw hinadan dios an dayawonda. Ta wa'e ta athidiy inat nadan tinanud Israel on inyabulut Apu Dios an gubaton nadan i Kanaan on inabakda dida. On pinalpaligatda dida on ahi mohpe nuntutuyu nadan tinanud Israel hi aggeda nangun'unudan i Apu Dios. On numpahpahmo'da ta ihwangna didah nadan binuhulda. Ya timbal'en Apu Dios nan pumphahpahmo'anda on pinto'nay oha i dida hi mangipangpangulu i dida an e mangubat hinadan binuhuldan mamalpaligat i dida. Ta ginubatda'e on nangabakda ta hiya nan malinggopda te mihmihwangda.

Mu wa'e bo ta nate nan mangipangpangulu i dida on lininglingda boh Apu Dios on niddumdah nadan i Kanaan an munhilbih nadan dios di udum an tatagu.

Ta athi'athidiy na'na'at i dida. Ta himpulut opat di pinto' Apu Dios hi napalpalog an nangi-pangpangulu i dida ta inihwangda didah nadan binuhulda. Te ma'id ni' ha patul hi nun'ap'apu hinadan tinanud Israel. Ya gapu ta adida pohdon an un'unudon hi Apu Dios ya way ohaon inatna nan innilana an nadadawoh i hiya. (Judges 17:6)

Hay Nitudo' Ituwen Liblu

1. Hay nungngohayan nadan tinanud Israel i Apu Dios (Judges 1:1-3:6)
2. Hay nangipangpanguluwan Otniel hinadan tinanud Israel (Judges 3:7-11)
3. Hay nangipangpanguluwan Ehud hinadan tinanud Israel (Judges 3:12-30)
4. Hay nangipangpanguluwan Samgar hinadan tinanud Israel (Judges 3:31)
5. Hay nangipangpanguluwan da Deborah i Barak hinadan tinanud Israel (Judges 4-5)
6. Hay nangipangpanguluwan Gideon hinadan tinanud Israel (Judges 6-8)
7. Hay nangipangpanguluwan Abimelek ya hi Tola ya hi Jair ya hi Jeptah ya hi Ibsan ya hi Elon ya hi Abdon hinadan tinanud Israel (Judges 9-12)
8. Hay nangabakan Samson hinadan i Pilistia (Judges 13-16)
9. Hay nungngohayan di udum i Apu Dios ot dayawonda nadan dios di udum an tatagu (Judges 17-19)
10. Hay nangubatan nadan udum an tinanud Israel hinadan i'ibadan tinanud Benjamin (Judges 20-21)

Hay Nangubatan Nadan Tinanud Israel Hinadan Nabati An Tinanud Kanaan

¹ Hidin nateh Joshua ot mahmahan nadan tinanud Israel i Apu Dios hi'on nganne i di-day mamangulun e mangubat hinadan tinanud Kanaan.

² Ya inalin Apu Dios di, Nadan tinanud Judah di ume ot umannung an pangabako' dida ta bagiyondah diyen boble.

³ Ot ayagan nadan tinanud Judah nadan i'ibadan tinanud Simeon an alyonday, Umali ayu ta boddangan da'mi an mangubat hinadan tinanud Kanaan an nunhituh nan luta an nidat i da'mi ta ahi da'yu pibo boddangan an mamloh nan nidat i da'yu.

Ot mi'yeda nadan tinanud Simeon.

⁴ Ta ginubat nadan tinanud Judah ya nadan tinanud Simeon dadiyen tinanud Kanaan ya nadan tinanud Peris ot pangabakon Apu Dios nadan tinanud Judah ya nadan tinanud Simeon. Ta pinateday himpuluy libun (10,000) didah nan bobleh ad Besek. ⁵ Ya inakhupandahdi nan patulda an hi Adoni-Besek ot gubatonda ot abakonda nimpe nadan tinanud Kanaan ya nadan tinanud Peris. ⁶ Mu binumtik hi Adoni-Besek ot pudugonda ot tiliwonda ot putulonday am'ama"an di ta'lana ya hukina.

⁷ Ya alyon diyen patul di, Handi ya napituy (70) patul di pinutul'uy am'ama"an di ta'leda ya hukida ta numbalindah ay kahu an mangan hinan nagah an makan hi hiluk nan lamehaan'u an umat i ha"on teeh ad uwani. Ta imballoh Apu Dios i ha"on dadiyen ina'inat'u.

Ot iyedah Adoni-Besek hi ad Jerusalem ta hidiy natayana.

⁸ Ot gubaton bon nadan tinanud Judah nan bobleh ad Jerusalem ot pumpateda nadan

numpunhituhdi ot pu'ulandah diyen boble.*

⁹ Ot eda bo gubaton nadan tinanud Kanaan an numpunhituh nadan nun'abillid an boble ya hinan negeb† ya hinan way pu"un di billid hi nangappit hi alimuhan di algo. ¹⁰ Ot eda bo gubaton nadan tinanud Kanaan an nunhituh ad Hebron an nangadanan ni' hi Kiriati-Arba. Ot patayonda nadan ap'apuda an da Sesay ya hi Ahiman ya hi Talmay. ¹¹ Ot inayunda bo an gubaton nadan numpunhituh hi ad Debir an hay ngadana ni' ya ad Kiriati-Seper.

¹² Ya hidiy nangalyan Kaleb di, Nan mangubat ya inabakna nadan numpunhituh ad Kiriati-Seper ya hiyay mangi'ahawah nan imbabale' an hi Aksah.

¹³ Ya indani ya hi Otniel an imbabalen nan hi ibban Kaleb an nihnod i hiya an hi Kenas di nangabak ta hiyay nangiyahawa i Aksah.

¹⁴ Ya hidin nun'ahawaanda mo ya imbagan Aksah i Otniel ta mumbaga i amada an hi Kaleb hi ipaboltana an luta. Ot umeh Aksah i amana ta hidin nunla'ah hinan nitakkayana‡ an dongki ya alyon Kaleb di, On waday ibagam?

¹⁵ Ya alyonay, Gapu ta impaboltanmu damdama nan lutan wah nan negeb i ha"on ya daan mo ta idattana' boh puhung ta pangalanmih liting. Ot idat Kaleb i hiya nan numbaktu ya nan nunda"ul an puhung.

* **1:8** 1:8 Ginubatdah ad Jerusalem mu aggeda nunhituhdi.

† **1:9** 1:9 Nan negeb ya hidiy nan mun'ohab an lutah nangappit hi muyyadna. **1:12** 1:12 Joshua 15:16-19 **1:13** 1:13 Joshua 15:17 ‡ **1:14** 1:14 Hay pangalin di udum hinan nitakkayan ya nihakayan.

Hay Nanaynan Nadan Tinanud Ken Hi ad Jeriko

¹⁶ Nadan tinanud Ken an holag din hi aman nan ahawan Moses ya tinaynanda nan boblen awadan di dakol an palma hi ad Jeriko ot mi'yedah nadan tinanud Judah ot eda mi'hituh nadan tatagu hinan negeb an boble hi ad Judah an nihaggon hi ad Arad.

¹⁷ Indani ya ni'yeda damdama nadan tinanud Judah hinadan i'ibadan tinanud Simeon ot eda gubaton nadan tinanud Kanaan an numpunhituh ad Sepat. Ta pinatedan namin nadan numpunhituhdi ot dadagondah diyen boble. Ot ngadanandah ad Hormah. ¹⁸ Ya inlagatda bon inabak nadan nunhituh ad Gaza ya hi ad Askelon ya hi ad Ekron ya nadan nunlini"odan an boble-hdi.

Hay Aggeda Nangabakan Hi An Namin An Tinanud Kanaan

¹⁹ Hi Apu Dios di namoddang hinadan tinanud Judah ta pinlohda nadan nun'abillid an boble. Mu adida abalanan an abakon nadan numbobleh nan nundotal te nungkakalesadah gumo'.

²⁰ Nan bobleh ad Hebron ya nidat i da Kaleb te hiyah diye tuwaliy inalin Moses. Ot ipa'aaanahdi nadan tinanud nan tulun imbabalen Anak. ²¹ Mu nada'e pibo an tinanud Benjamin ya aggeda inabalanan an impa'aan nadan numpunhituh ad Jerusalem an tinanud Jebus. Ta hiya nan ni'ibobleda i didahdi.

Hay Nangabakan Nadan Tinanud Joseph Hi Ad Betel

²² Binoddangan bon Apu Dios nadan tinanud Joseph ta ginubatdah ad Betel. ²³ An hay inatda ya hinnagday e nungsi'im hi ad Betel an nungngadan ni' hi ad Lus. ²⁴ Ya hidin wadadah nan awon ya dinamuda han lala'in nalpuhdi ot alyondan hiyay, Nganney atonmin hunggop hi bobleyu? Boddangan da'mi'e ya maphod di atonmin he"a.

²⁵ Ot ipanguluna dida ot eda pumpate nadan numboblehdi an ammunah diyen lala'i ya nan pamilyana\$ an binatida. ²⁶ Indani ya immeh diyen lala'i ya nadan pamilyanah nan lutan di tinanud Hit ot ibangondahdi han boble. Ot ngadanandah ad Lus ta ingganah ad uwani ya hidiyey ngadan diyen boble.

²⁷ Nada'e pibo an tinanud Manasseh ya aggeda inabalinan an impa'aan nadan numpunhituh nadan boble hi ad Bet-San ya hi ad Taanak ya hi ad Dor ya hi ad Ibleam ya hi ad Megiddo ya nadan udum an nun'ihaggon hidi. Te adida pa"abak i dadiyen tinanud Kanaan. ²⁸ Mu hidin dimmakol nadan tinanud Israel ya numbali-nonda dadiyen tinanud Kanaan hi baalda. ²⁹ Ya ta'on on nadan holag Epraim ya aggeda inabalinan an impa'aan nadan tinanud Kanaan an numbobleh ad Geser ta nanongnan ni'ibobledahdin dida.

³⁰ Ya atbohdi nadan tinanud Sebulun an aggeda impa'aan nadan tinanud Kanaan an numpunhituh ad Kitron ya hi ad Nahalal ta numbalinonda bo didah baalda. ³¹ Ya atbohdi

§ 1:25 1:25 Hituwen pamilyana ya niddumdahdi nadan udum an tulangna.

nadan tinanud Aser an aggeda inabalinan an impa'aan nadan tinanud Kanaan an numbobleh ad Akko ya hi ad Sidon ya hi ad Ahlab ya hi ad Aksib ya hi ad Helbah ya hi ad Apek ya hi ad Rehob. ³² Ta onda nun'u'uddum an nunhitu i dadiyen boble.

³³ Ya nadan tinanud Naptali ya atbohadin aggeda impa'aan nadan tinanud Kanaan an numbobleh ad Bet-Semes ya hi ad Bet-Anat te adida abalinan. Mu numbalinonda bo didah baalda.

³⁴ Mu nada'e pibon tinanud Dan ya nan nun'abillid an boble di eda nunhituwan te ipagol nadan tinanud Amor an duma"ulda nan nundotal. ³⁵ Ta dadiyen tinanud Amor ya nanongnan nunhitudah ad Ayjalon ya hi ad Saalbim ya nan nabillid hi ad Heres. Mu hidin dimmakol nadan tinanud Joseph ya numbalinonda didah baalda.

³⁶ Ta hay pogpog nan boblen nadan tinanud Amor ya mihipun hinan matikid an nungngadan hi Akrabbim ta ingganah nan daggah di ad Sela.

2

Hay Imbagan Nan Anghel Apu Dios Hinadan Tinanud Israel

¹ Indani ya wada nan Anghel Apu Dios an nalpuh ad Gilgal ot umeh ad Bokim. Ot alyonah nadan tinanud Israel di, Inikak da'yu hi ad Egypt ot iyali da'yu ituwe an boble an hiyah tuwe din imbaga' hinadan a'ammodyu. Ya imbaga' bon adi' ibahho nan imbaga' hi ato' i da'yu.

² Ya inabulutyu an adi ayu mi'tulag hinadan tataguhtu. Ta mahapul an pumpa"ihyu nadan

inyammadan punggobhanda hi i'nongdah nan dayawonda. Mu tanganu onyu agge inunud din inali' hi atonyu? ³ Ot ibaga' tee an adi da'yu mo boddangan i ha"on an mangipa'aan hinadan tataguhtu. Ta mumbalindah binuhulyu ya nadan diosda di mi'alig hi bitu ta agahanyu.

⁴ Ya hidin dingngol nadan tinanud Israel hidiyen imbagan nan anghel ya ahikokogada mohpe. ⁵ Ta hiya nan nginadanandah diyen boble ta hi ad Bokim an hay ibalinana ya ahikokoga. Ot inayundan mangi'nong i Apu Dios.

Hay A'at Nadan Tataguh Natayan Joshua

⁶ Hidin mataguh Joshua ya indatnay e pumboblayan nadan ibbanan tinanud Israel ta way ohaon imme an e numpunhituh nadan natuddu i dida. ⁷ Ya hi Apu Dios di inun'unuddah din amatagun Joshua. Ya ta'on on hidin nate ya innaynayunda damdama ta inggana ot matedan namin nadan ibban Joshua an nanigotigoh nadan dakol an boddang Apu Dios i didan tinanud Israel.

⁸ Ya hay tawon Joshua an imbabalen Nun an baal Apu Dios ya hingahut ta himpulu (110) ot ahi mate. ⁹ Ot milubu' hi ad Timnat-Heres an nidat i hiya hinan nun'abillid an boblen nadan tinanud Ephraim an huddo' nan billid an nungngadan hi Gaas.

¹⁰ Ya lo'tat ya nun'a'atedan namin nadan paddung Joshua. Ya nadan nihnod i didan nun'atanudan ya aggeda innilah Apu Dios ya nan maphod an inatna i didan tinanud Israel.

¹¹ Ta nan pumbahulan an adi miyunnudan hinan

pohdon Apu Dios di in'innatda an umat hinan eda pundayawan hinadan bulul an hi Baal. ¹² Ta ingnganuydan mundayaw i Apu Dios an dinayaw handin a'ammotta an nangikak i dida hi ad Egypt. Ta nadan nat'onat'on an dayawon di udum an tatagu hinan nun'ihaggon an boble di inun'unudda ta hiya nan impabungotdah Apu Dios ¹³ te ingnganuyda nimpun munhilbi i hiya ot munhilbidah nan bulul an hi Baal ya nadan Astoret.*

¹⁴ Ta nangimbubungot hi Apu Dios ot iyabulutnay e mumpangako ta nun'ibtikday gina'uda. Ya atbohadin inyabulutna didah nadan binuhulda hinan nunlini"odan ta adida abalanan an mangubat i dida. ¹⁵ Ya an namin boy eda pi'gubatan on impa'abak Apu Dios dida te hidiye tuwaly imbagana. Ta hiya nan ongal ahan di eda inomnoman. ¹⁶ Mu lo'tat damdama ya pinto' bon Apu Dios han mangipangpangulu i dida ta mangihwang i didah nadan e mamlomamloh gina'uda ya anonda. ¹⁷ Mu adida damdama bo un'unudon dadiyen mangipangpangulun dida. Te din'ugdah Apu Dios ta nadan dios di udum an bobley dinayawda ta aggeda inun'unud nan tugun Apu Dios an inun'unud handidan a'ammotta.

¹⁸ An namin di pinto' Apu Dios hi mangipangpanguluh nadan tinanud Israel on hiyay bimmoddang ta ibaliwna didah nadan binuhulda. Te hi Apu Dios ya waday homo'nah nadan tinanud Israel an palpaligaton di binuhulda. ¹⁹ Mu indani damdama ta nate nan mangipangpangulun dida

* **2:13** 2:13 Hidiyen hi Astoret an dayawonda ya hay mangita'dog i hiya ya nan pusti.

on imbangngaddan mundayaw hinadan dios di udum an tatagu. Ya inyal'alanay pangatdan pumbabhahulan mu handidan a'ammodda. Te adida pohdon an idinong dadiyen adi ahan maphod an pangiyee"eda. ²⁰ Ta hiya nan namamay bungot Apu Dios i dida ta alyonay, Datuwen tatagu ya imbakhoda nan imbaga' i handidan a'ammoddah unudonda. Ot gapu ta adiya' un'unudon ²¹ ya adi' mo pa'aanon nadan udum an tatagu ituwen boble an agge ni'dadag Joshua ot mate. ²² Ta diday usalo' hi pamatna' i didan tinanud Israel ta ma'innila hi'on ha'on di un'unudonda an umat hi nangun'unudan handidan a'ammodda.

²³ Ta hiya nan agge inyabulut Apu Dios an pinghanon Joshua an abakon dadiyen binuhulda.

3

Hay Agge Nangipa'aanan Apu Dios Hinadan I Kanaan

¹ Datuwe nadan boblen agge impa'aan Apu Dios nadan tataguhdi ta diday uggan mamalpaligat hinadan tinanud Israel an agge namatnah gubat hi ad Kanaan. ² Inat Apu Dios hituwe ta way aton nadan mun'atanudan an matudduwan an mi'gubat. ³ Ot nadan agge nipa'aan ya nadan liman pun'ap'apuwan di i Pilistia ya an namin nadan tinanud Kanaan ya nadan tinanud Sidon ya nadan tinanud Hib an numpunhituh nan nihaggon hinadan billid an nungngadan hi Lebanon an mihipun hinan billid an nungngadan hi Baal-Hermon ta ingganah

ad Lebo-Hamat. ⁴ Nabati datuwe ta waday uggan mamatnah nadan tinanud Israel ta matigo hi'on un'unudonda nan tugun Apu Dios an indat Moses hinadan a'ammotta.

⁵ Ta ni'ibobleda mo nadan tinanud Israel hinadan tinanud Kanaan an tinanud Hit ya tinanud Amor ya tinanud Peris ya tinanud Hib ya tinanud Jebus. ⁶ Ot iyabulutday i'imbabaledan mi'yahawah nadan tataguhdi ot punhilbiyanda nadan diosdahdi.

⁷ Ta liningling nadan tinanud Israel hi Apu Dios ot punhilbiyanda nadan bulul an Baal ya nadan pustin mangita'dog i Aserah. Ta nan nagaga"ihoy innaynayundan inat. ⁸ Ta nunhiglay bungot Apu Dios ot ipa'abakna didah nan patul hi ad Mesopotamia an hi Kusan Risatam ta hiyay nun'ap'apu i dida hi waluy tawon. ⁹ Mu hidin numpahpahmo' nadan tinanud Israel i Apu Dios ya pinto'nah Otniel an imbabalen ibban Kaleb an nihnod i hiya an hi Kenas ta hiyay mangihwang i dida. ¹⁰ Ya niddum nan Espiritun Apu Dios i hiya ta numbalin hi ap'apun nadan tinanud Israel. Ta hiyay nangipanguluh nadan e nangubat hinan patul hi ad Mesopotamia ot pangabakon Apu Dios dida. ¹¹ Ta nihipun i diye ya limminggop di numboblaysan nadan tinanud Israel hi napat (40) di tawon ta ingganaot mateh Otniel.

¹² Mu indani damdama bo ya imbangngad nadan tinanud Israel hinan pumbahbahulanda i Apu Dios. Ta hiya nan inabak nan patul an hi Eglon dida hi ad Moab. ¹³ Te inayagan Eglon nadan tinanud Ammon ya tinanud Amalek ta nun'oh'ohhada ot gubatonda nadan tinanud

Israel ot pulhondah ad Jeriko an awadan di dakol an palma. ¹⁴ Ta hi Eglon di nun'ap'apuh nadan tinanud Israel hi himpulut waluy (18) tawon.

Hay Namto'an Apu Dios I Ehud

¹⁵ Indani ya numpahpahmo' bo nadan tinanud Israel i Apu Dios ot pot'ona han na'iggid an hi Ehud an imbabalen Gera an tinanud Benjamin ta bumoddang i dida. Ta inamungda nan buwisda ot ipadonda i Ehud ta ena idat i Eglon an patul nadan tinanud Moab.

¹⁶ Mu hi Ehud ya waday impiphodnah hinalung an ohay umpi ta han godway dinukkena ot ihikotnah way winawwan an ulpuna ta nahophopan hi lubangna. ¹⁷ Ot umeda ta eda idat nan na'amung an buwis hinan ma'tabban patul nadan tinanud Moab an hi Eglon. ¹⁸ Ta hidin nalpah an indatna nan buwis ot makakdah nadan nun'ibbana. ¹⁹ Mu hidin nipto'dah nan awadan di dakol an binattun bulul hi ad Gilgal ot mumbangngad hi Ehud hi awadan nan patul. Ot alyonan hiyay, Waday ipa'innila' mu mahapul an duwata ya abuh. Ot ibagan mon nan patul hinadan baalna ta dindinongda ya limmah'undah nan kuwartu. ²⁰ Ot e mihaggon hi Ehud hinan patul hinan inumbunanahdih nan nabaktun kuwartu ot alyonay, Waday ibaga' i he" a an nalpun Apu Dios. Ta on hiyah e tuma'dog nan patul ²¹ ot guyudon Ehud hinan iggid an ta'lena nan hinalung an inhukbitnah nangappit hi winawwana ot itwiknah putun nan patul. ²² Ta nalimuh nan hinalung ot humawwang hi bonogna. ²³ Ot lumah'un hi Ehud ot iyaladduna

nan panton nan kuwartun awadan nan patul.
²⁴ Ta hidin nalpah an imme mo ot ahida ume nadan baalna ya tinigodan ni'aladdu nan pantona. Ta hay punnomnomda ya wan wadah kahilyat. ²⁵ Ta hadhaddondah lumah'unana mu hidin immengledan mamannod on adi mibughul ot aladduwonda mo. Ya hidin imbughulda ya tinigodan nibakilang hinan dotal nan patuldan nate.

²⁶ Yaden nidawwi moh Ehud an lina"uhana nan awadan nadan binattun bulul ot bumtik hi ad Seirah. ²⁷ Ta on dimmatong hidih nan nun'abillid an boblen nadan tinanud Epraim ot pagangohonay tangguyub ta pun'ayagnah nadan ibbanan e mi'gubat. Ta hidin na'amungda nadan tinanud Israel ²⁸ ot alyonan diday, Mitnud ayun ha'on ta eta'u gubaton nadan tinanud Moab. Ot hi Apu Dios ya ipa'abakna i dita'u nadan binuhul ta'u an tinanud Moab. Ta nitnuddan hiya ot eda mumbota' hinan wangwang an nungngadan hi Jordan an dalanon nadan tinanud Moab ta ma"i'd ha atondan bumtik. ²⁹ Ta ginubatda nadan tinanud Moab ot patayonday himpuluy libun (10,000) tindalun di tinanud Moab an mun'abikah ya nun'atulid i diyen algo. Ta ma"i'd ahan ha ta'on hi oha i ha binumtik. ³⁰ Ta nihipun i diyen na'abakan nadan i Moab ya limminggopda mohpe nadan tinanud Israel hi nawaluy (80) tawon.

Hay Nangihwangan Samgar Hinadan Tinanud Israel

³¹ Wada bo han hi Samgar an imbabalen Anat an nangihwang hinadan tinanud Israel hinadan

i Pilistia. Te pinatenay onom di gahut (600) i dida an hay namatena ya han nahulitan di udduna an pun'abulda hi baka.

4

Hay E Ni'gubatan Da Deborah I Barak

¹ Hidin nateh Ehud ya indinong bon nadan tinanud Israel an mangunud i Apu Dios. ² Ta impa'abak Apu Dios dida i Jabin an patul nadan tinanud Kanaan an niha"ad hi ad Hasor. Hay nabaktun opisyal di tindaluna ya hi Sisera an nunhitsu hi ad Haroset-Hagoyim. ³ Ya gapu ta waday hiyam di gahut (900) di gumo' an kalesana an e mi'gubat ya nunhiglay inatnan namalpaligat hinadan tinanud Israel hi baintiy (20) tawon. Ta hiya nan numpahpahmo' nadan tinanud Israel i Apu Dios ta boddangana dida.

⁴ Ya hay mangipangpangulu i dida i diyen timpu ya nan babain propeta an hi Deborah an ahawan Lapidot. ⁵ Ta wada'ey mihahapit on hiyay nangiyayan nadan ibbana an tinanud Israel. Ta ipanuhnahdih nan way pu"un nan ma'alih palman Deborah an nitanom hinan numbattanan di ad Ramah ya hi ad Betel hinan nun'abillid an boblen nadan tinanud Epraim.

⁶ Indani ya impa'ayag Deborah hi Barak an imbabalen Abinoam an i Kades an ohan boblen di tinanud Naptali. Ot alyonay, Hi Apu Dios an dayawon ta'un tinanud Israel ya imbaganan amungom di himpuluy libu (10,000) an tindalun malpuh nan tinanud Naptali ya tinanud Sebulun ya impangulum dida ta ume ayuh nan billid an

nungngadan hi Tabor. ⁷ Te ha'ulon Apu Dios hi Sisera an nabaktun opisyal nadan tindalun Jabin ta umalidah nadan tindaluna an mungkakale-saday udum hinan way wangwang an ma'alih Kison ta gubaton da'yu. Mu ipa'abak Apu Dios dida i da'yu.

⁸ Ya alyon Barak i hiyay, O umeya' hi'on mi'yali'a mu adi'a'e ya adiya' ume.

⁹ Ya alyon Deborah di, Ta'omman ya ni'yaliya' mu gapu ta athinay pohdom hi ma'at ya ipa'abak Apu Dios hi Sisera i han babai ta bokon mo he"ay alyon di tataguh nangabak. Ot mi'ye moh Deborah i Barak hi ad Kedes. ¹⁰ Ta hidiy nangamungan Barak hi himpuluy libun (10,000) tindalun tinanud Sebulun ya tinanud Naptali. Ta ta'on on hi Deborah ya ni'ye i dida.

¹¹ Ya wada han hi Heber an tinanud Ken an ohah nadan tinanud Hobab an hi aydun Moses. Hituwen hi Heber ya tinaynana nadan ibbanan tinanud Ken ot e muntoldah nan way ongal an kayiw hi ad Saananim an nihaggon hi ad Kedes.

¹² Handin imbagada i Sisera an immeh Barak hinan billid an nungngadan hi Tabor ¹³ ot amungonan namin nadan tindaluna ya nan hiyam di gahut (900) an gumo' an kalesan di mi'gubat. Ot makakdahdi hi ad Haroset-Hagoyim ot ipluydah nan wangwang an nungngadan hi Kison.

¹⁴ Indani ya tinumkuk hi Deborah i Barak an alyonay, Ume ta'u mo te hi ad uwani ya pangabakon dita'u i Apu Dios ta abakon ta'u da Sisera. Ot makakda moh nan billid an nungngadan hi Tabor da Barak ya nadan himpuluy

libun (10,000) tindaluna ta eda gubaton da Sisera. ¹⁵ Ta hidin inhipun da Barak an mi'gubat ya winadan Apu Dios di nunhiglan takut Sisera ya nadan tindaluna. Ta namaaggot idokpah Sisera hinan kalesana ot bumtik. ¹⁶ Mu numpudug da Barak nadan tindalun Sisera an ta'on on nadan numpunlugan hi kalesan di mi'gubat ta ingganah ad Haroset-Haggoyim ot pumpateda didan namin an ma"i'd ha nabati.

¹⁷ Mu hi Sisera ya binumtik an inipluynah nan nuntoldaan Jael an ahawan Heber. Hituwen hi Heber an tinanud Ken ya maphod di ni'hayyupandah nan patul di tinanud Kanaan an nunhituh ad Hasor an hi Jabin. ¹⁸ Ta e nidamuh Jael i Sisera ot alyonan hiyay, Adi'a tumakut ya hinunggop'a apu Sisera hitun natoldaan an nunhituwanmi. Ta hinunggop ot buma'tad ot ulohan Jael. ¹⁹ Indani ya alyon Sisera di, Daan ni' ha liting ten na'uwoha'. Ot ipa'inuman Jael hi gatas ot ulohana bo.

²⁰ Ya alyon Sisera i hiyay, Umohnong'ah nan way panto ta wa'e ha umalih mangibagah on waday taguhtu ya alyom hi ma"i'd.

²¹ Mu hidin na'allo'an hi Sisera te na"able ot alan Jael han mantilyu ya han nahulitan an kayiw ot ul'ulayyonan ume ot pahokonay uluna ta inggana ot humawwang hinan luta nan pahok ot mate.

²² Indani ya wadah Barak an ena hama'on hi Sisera. Ta lumah'un hi Jael an ena dinamu ot alyonan hiyay, Ma'at tigom nan tagun em hama'on. Ta hidin hinunggop ya tinigonan nateh Sisera an napahok di uluna. ²³ Ta i diyen algo

ya impa'abak Apu Dios hi Jabin an patul nadan tinanud Kanaan hinadan tinanud Israel.

²⁴ Ta timmulid nadan tinanud Israel ta ingganaot patayondah diyen patul di tinanud Kanaan.

5

Hay Ingkantan Da Deborah

¹ I diyen algon nangabakanda ya ingkantan da Deborah i Barak an imbabalen Abinoam hituwen kanta an alyonay, ² Madayaw hi Apu Dios te wa'et nadan ap'apun di tinanud Israel di mangipangulu ya nundadaan nadan tatagu an bumoddang. ³ Ot donglonyun papatul ya a'ap'apu. Da'mi ya ikantamiy pundayawmi i Apu Dios an dayawonmin tinanud Israel. ⁴ Ta alyonmi di,

He"a Apu Dios ya hidin tinaynam nadan billid an nungngadan hi Seir hinan boblen nadan tinanud Edom ya immalyog tun luta ya nunhiglay udan.

⁵ Ya niwagot nadan billid an umat hi ad Sinai an awadam an Dios an dayawonmin tinanud Israel.

⁶ Hidin amatagun Samgar an imbabalen Anat ta inggana i Jael ya tumakutday mangi'wah nan kalata ta onda mo iliglig.

⁷ Ya hinan nun'ibata"an an boblen nadan tinanud Israel ya ma"id ha numpunhituhdi ta inggana ot wadaa' an hi Deborah an paddung-nay hi inada.

8 Te wa'e ta nadan dios di udum an tataguy dayawonda on gubaton di binuhulda dida. Ya ta'on hi napat di libu (40,000) nadan ibba ta'un tindalun tinanud Israel ya ma'id ha ta'on on ohan dida hi natulid an mangita'dog i dida.

9 Mu ha'on ya ma'amlonga' hinadan ap'apu an tinanud Israel ya nadan tatagun namhod an bumoddang an adi mapilitan.

Madayaw'a Apu Dios!

10 Da'yun mumpunlugan hi pulaw an dongki an maphod di ubunana ya ta'on on da'yun mangidallan ya igongahanyu

11 nadan mungkantah nan way humaguban an ikankantada nan nahamad an pangat Apu Dios ya nan amaphod nadan tindalu ta'un tinanud Israel.

Ta nangeda nadan tatagun Apu Dios hinan geyt di boble ot alyonday,

12 Bumangon'a Deborah ta ipangulum nan ikanta ta'u an mundayaw i Apu Dios.

Ya he"a'e Barak an imbabalen Abinoam ya pun'iyadawwim nadan binaludmuh gubat.

13 Ya nadan nabatin tatagun Apu Dios ya na'annalida ot middumdah nadan opisyal di tindalu ot mi'yalidan da'min e mi'gubat.

14 Ya nadan udum ya nalpudah ad Epraim an numboblayan ni' nadan tinanud Amalek.

Ot mitnudda nadan tinanud Benjamin.

Ya nadan tinanud Makir di opisyalda ya ta'on on nadan tinanud Sebulun.

- 15 Ya nadan tinanud Issakar ya ni'yeda i da Deborah i Barak.
Mu nada'e pibon tinanud Ruben ya nunhiglay eda dumuwaduwaan hi'on eda mi'gubat onu adida.
- 16 Ot alyonda i diday, Nganney gapunah aggeyu ni'yaliyan an tinanud Ruben?
Undan nahiw ayun mumpapto' hi kalneroyu?
Onu aggeyu innilay madadawoh hi atonyu.
Manu'eh aggeda ni'yali nadan tinanud Ruben ya nunhigla nimpey dumuwaduwaanda an e mi'gubat.
- 17 Ya nadan tinanud Gilead ya nibatidah nan numboblayandan dommang nan wangwang an nungngadan hi Jordan.
Ya nada'en tinanud Dan ya immohnongdah nan papolda.
Ya nada'e bo an tinanud Aser ya nabatidah nan pingngit di baybay an numboblayanda.
- 18 Mu nadan tinanud Sebulun ya inlaputdan e ni'gubat.
Ya atdabohdi nadan tinanud Naptali.
- 19 Ta nunggugubat ami hinadan patul di tinanud Kanaan hi ad Tanak an nihaggon hinan wa"el hi ad Megiddo.
Mu ma"i ha pinlohndan dita'uh pihhu onu gina'u.
- 20 Te nadan paddungnay bittuwon hi ad lagud an tinanud Israel ya diday nangubat i da Sisera ya nadan tindaluna.
- 21 Ta inyanud nan wangwang an nungngadan hi Kison dida.
Te hidiyen wangwang ya wada tuwalih din nadne.

Ot hiya nan alyo' hi adol'u di, Mahapul an natulida'.

22 Nadan ahibubuttikan an kabayun da Sisera ya ma"adngol di pangeda.

23 Indani ya alyon nan Anghel Apu Dios di, Mahmo' nadan tataguh ad Meros te aggeda ahan bimmoddang an nangubat hinadan ma'abbikah an binuhul Apu Dios.

24 Mu hi Jael an ahawan nan tinanud Ken an hi Heber an nunhituh allung ya maphod peman nan inatna.

25 Te hidin mumbagah Sisera hi liting ya gatas an nittuh maphod an basuy indatna.

Ot ena palo'on.

26 Mu indani ya inul'ullena an e inalay pahok ya mantilyu ot pahokonay al'alupingping Sisera ot mundapuh nan luta nan pahok.

27 Ta innayunan nateh way hukin Jael.

28 Yaden dehdi peman hi inan Sisera an hahad-donah umanamutana.

Ta uggana idungoh nan tawa on alyonay, Tanganu nin on madnemadne on ma"id an umanamut?

Tanganu on ma'ma"id ha donglon hi gangoh di kalesana?

29 Ya nan nambal nadan na'ala"ing an binabai ya hiyah diye boy wadah nomnomna an alyonday,

30 Wan mahiwdan mangogodwah nadan inamungdan nun'abalol an odon nadan inabakdan binuhulda.

Ya wan napongda nadan tindaluh binabai onu hindudwada ya wan dakol di mun'a'aphod

an lubung an binagin Sisera ya wan ma"aphod di ugutnan lubung di idatnan ha"on.

³¹ Ot hana Apu Dios ta an namin nadan mi'buhul i he"a ya mama"idda an umatda i Sisera.

Mu hana bo ta an namin nadan namhod i he"a ya mabikahda an umatdah nan manulun algo an ma'binnang.

Ta nawada moy linggop hinan numboblaysan nadan tinanud Israel hi napat (40) di tawon.

6

Hay Namalpaligatan Nadan Tinanud Midian Hinadan Tinanud Israel

¹ Indani ya din'ug bon nadan tinanud Israel hi Apu Dios an adida un'unudon. Ta inyabulutna didah nadan tinanud Midian ot paligligatonda didah pituy tawon. ² Ya gapu ta nunhiglay pamalpaligat nadan tinanud Midian i dida ya napilitandan e numpunhituh nadan billid ya lingab ya hinadan udum an nun'ahamad di hawanda. ³ Te wa'e attog ta nibo'lay inliya'da on imme nadan tatagun numpunhituh nangappit hi tuluwan di algo an umat hinadan tinanud Midian ya nadan tinanud Amalek ta eda gubaton dida. ⁴ An mungkampudah boblen nadan tinanud Israel ya pina"ihda nadan intanomda hi ingganah ad Gaza hidih nan muyyadna on nun'alada nadan kalneroda ya bakada ya dongkida an ma"id ha ibatida. ⁵ Ya umalida'e bo udot on dakkodakkoldan numpunlugandah kemel an adida mabilang an nun'itakinday toldada ya bakada ta ayda mumbahhong an dudun. Ta

damunah umanamutanda ya ayda linu'ihan di boblen nadan tinanud Israel an ma'id ha nabatih makan. ⁶ Ta namaag ya onda ma'ulat nadan tinanud Israel hi pangat nadan tinanud Midian. Ot mumpahpahmo'da mohpe bo i Apu Dios.

Hay Nangabakan Da Gideon Hinadan Tinanud Midian

⁷ Hidin numpahpahmo'dan Apu Dios an gapuh nadan tinanud Midian ⁸ ya hinnagna han propeta. Ta imbaganan didan alyonay, Hi Apu Dios an dayawon ta'un tinanud Israel ya alyonay, Hidin numbalin ayuh himbut hi ad Egypt ya ha'on di nangawit i da'yuhdi. ⁹ Ta imbaliw da'yuh nadan i Egypt an namalpaligat i da'yu.

Ot pa'aano' nadan numpunhitsu ituwen boble ot idat'un da'yu. ¹⁰ Ot ibaga' i da'yun alyo' di, Ha'on nan Dios an dayawonyu. Ot mahapul an adiyu dayawon nadan dios di tinanud Amor an ta'on on ayu mi'boblen dida. Mu ningamut an aggeya' inun'unud i da'yu.

¹¹ Ya indani ya imme nan anghel Apu Dios hi ad Oprah ot e umbun hinan way pu'un nan kayiw an ma'alih oak an bagin nan imbabalen Joas an tinanud Abieser. Yaden hi Gideon an imbabalen Joas ya mun'ilik hi wit hinan pungkopalan hi greyp ta adi tigon nadan tinanud Midian nadan ma'ilik. ¹² Indani ya numpatigon hiya nan anghel Apu Dios ot alyonay, He'an ongal di abalinana an mi'gubat ya wadah Apu Dios an bumoddang i he"a.

¹³ Mu alyon Gideon di, Onha wadah Apu Dios an bumoddang ot tanganu on ma'ma'at datuwen

da'mi? Daan bo nan alyon di a'ammod hi abalanan nan Ap'apu te inihwangna anu didah ad Egypt? Ad uwani ya ingnganuy da'mi ta teen palpaligaton da'mih nadan tinanud Midian.

¹⁴ Ya alyon Apu Dios* i hiyay, Agammot ta he"ay honago' an mangibaliw hinadan ibbam an tinanud Israel hinadan tinanud Midian.

¹⁵ Ya alyon Gideon di, Apu Dios, nganney ato' ihya an mangibaliw hinadan ibba' an tinanud Israel an nan nalpuwa' an tinanud Manasseh ya hiyay kakittangan di abalinana ya ha"on bo udot nan udidiyan hinan pamilyami.

¹⁶ Ya alyon Apu Dios di, Ha"on di pun'ibbam ta pinghanom an patayon nadan tinanud Midian.

¹⁷ Ya alyon bon Gideon di, Alyom'eh boddan-gana' ya ipatigom ha pangimatuna' an imman-nung an he"a an ni'hapit i ha"on ya he"a hi Apu Dios. ¹⁸ Ot adi'a ni' bahan ume ta ingganah mumbanggada' an e mangalah makan hi idawat'un he"a.

Ya alyonay, O ta'omman ya hinnod da'a.

¹⁹ Ot ma'anneh Gideon hi balena ot pa'ibagonan paltiyon han hiyah nahikon an gulding ot iha"angna. Ot mangalah himbahket† an alina ot munha"ang boh tinapay an ma"id ha niddum hi yist. Ta on nalutu ot iha"adna nan dotag hinan bahket ot ittuna nan danumnah nan banga. Ot iyenahdih nan way pu"un di kayiw.

* **6:14** 6:14 Hituwen hi Apu Dios ya hituwe nan anghel an numpatigo i Gideon an aggena innila an hiyah Apu Dios. † **6:19** 6:19 Nan himbahket an alina ya hay alyonda ya mabalin an umeh baintit duway (22) litro.

²⁰ Ya alyon nan anghel Apu Dios di, Iyuh-hunmu nan dotag ya nan tinapay hinan batu ya hiniitam hinan danum di dotag. Ot hiyay aton Gideon. ²¹ Indani ya inda"om nan anghel Apu Dios di uddun nan hu"udnah nan dotag ya nan tinapay ya nalanggiyab han apuy an nalpuh nan batu ot gobhonah diyen indawatna.

Ya namaaggot mama"id nan anghel Apu Dios. ²² Ya na'innilaan mohpen Gideon an anghel Apu Dios‡ nan ni'hapitna. Ya nangintatakut te alyona hi'on mate§ ot alyonay, Inoy, ot tee mahan an immannung an nan anghel nan na'abbaktun Dios di ni'hapita'.

²³ Mu alyon Apu Dios i hiya di, Adi'a tumakut ot adi'a mate.

²⁴ Ot mangapya mohdih Gideon i han punggobhan hi mi'nong i Apu Dios ot ngadananah diyeh hi Apu Dios Di Awadan Di Linggop. Ta ingganah ad uwani ya wahdih diyen punggobhan hi mi'nong i Apu Dios hi ad Oprah an boblen nadan tinanud Abieser.

²⁵ Ya i diyen nahdom ya alyon Apu Dios i Gideon di, Em alan nan mi'adwa an bulug an bakan amam an pituy tawona. Ya pina"ihmu nan punggobhan amam hi mi'nong i Baal ya pintonmu nan nipaldang an pusti an mangita'dog i Aserah. ²⁶ Ya nangapya'a mohpe ituwen nabaktu hi punggobhan hi mi'nong i ha"on an Dios. Ya

‡ **6:22** 6:11-22 Hituwen alyonay anghel Apu Dios ya hi Apu Dios damdama te hi Apu Dios ya hinuddum on mumpatigo an ay anghel. § **6:22** 6:22 Manu'e hi nangintattakut ya alyona on mate te nan manigo i Apu Dios ya mate. Hay Nakakan 33:20

ini'nongmu ituwe nan bulug an baka ta maghob an mi'nong i ha'on an panungum nan pusti an mangita'dog i Aserah. ²⁷ Ot awiton Gideon di himpuluh nadan baalna ta atonda nan ipa'at Apu Dios. Mu hilong di nangatanda te tumakut hinan pamilyana ya nadan tatagu i diyen boble.

²⁸ Ta hidin nabiggat an bimmangonda nadan tatagu ya alyonday, Inoy an napa"ih nan punggobhan hi mi'nong i Baal ya ma"id bo nan nihaggon i diye an pusti an mangita'dog i Aserah. Ya tinigodan nahukkatan i han punggobhan hi mi'nong ya ni'nong hidi han niyappit hi maghob an hidiye nan mi'adwan bulug an baka. ²⁹ Ya mumbabaggaandan alyonday, Nganney nangat ituwe? Ya indani ya na'innilaandan hi Gideon an imbabalen Joas di nangat.

³⁰ Ot muntutukda i Joas an alyonday, Ipalah'unmuh imbabalem. Te mahapul an mate te dinadagna nan punggobhan hi mi'nong i Baal ya pintona nan pusti an mangita'dog i Aserah.

³¹ Mu tinumkuk hi Joas an alyonay, Ngalngalam di pangihakityun Baal. Hi'on immanung an dios hi Baal ot ukod i hiyan mangiyawit hi adolna. Ot nan tagun mangita'dog i hiya ya mipapateh bigat hinan mawi"it. ³² Ta nihipun i diye ya nginadanandah Gideon ta hi Jerub-baal an hay ibalinana ya ukod hi Baal an mangiyawit hi adolna te hiyay nama"ih hinan punggobhan hi mi'nong i Baal.

³³ Indani ya an namin nadan tinanud Midian ya tinanud Amalek ya nadan udum an numpunhituh nangappit hi tuluwan di algo ya nun'u'uddumda ot agwatonda nan wangwang an

nungngadan hi Jordan ot eda mungkampuh nan nundotal hi ad Jesreel. ³⁴ Ya indat nan Espiritun Apu Dios di abalanan Gideon ot ipagangohna nan tangguyub ta hidiyey nangayagnah nadan linala'in holag Abieser. Ot ma'amungda ta hiyay inunudda. ³⁵ Ya hinnagna boy e nangayag hinadan tinanud Manasseh ya nadan tinanud Aser ya nadan tinanud Sebulun ya nadan tinanud Naptali ta nahayupdan namin ³⁶ Ot mundasal hi Gideon an alyonay, Apu Dios, hi'on immannung an ihwang da'min tinanud Israel ta miyunnudan hinan imbagam ya mangipatigo'a i ha panginnilaa'. ³⁷ Ot iha'mo' tee tun nadutdutan an up'up di kalneroh tun lutan nihaggon hinan pun'ilikan ta on e mawi"it ya ammunah tuwen nadutdutan an up'up hi nahnong mu agge nahnong nan luta ya hiyay panginnilaa' an ha"on di pohdom an mangibaliw hinadan ibba' an tinanud Israel. ³⁸ Indani ya hidiye peman di na'at te hidin bimmangon hi Gideon hidin nawi"it ot ena poghan nan nadutdutan an up'up ya napnu han malukung an duyu hinan liting an napgoh. ³⁹ Ot mundasal boh Gideon i Apu Dios an alyonay, Apu Dios, anusana' bahan ta wada bo han ibaga'. Iyabulutmu ni' an hituwen up'up an nadutdutan ya mamaganan mu nan lutan iha'mawana ya mahnong. ⁴⁰ Ya hidiyen nahdom ya hiyay inat bon Apu Dios te i diyen nawi"it ya namaganan nan nadutdutan an up'up ya nan lutay nahnong hi dulnu.

Hay Nangabakan Da Gideon Hinadan Tinanud Midian

¹ Ta on mun'awi"it ot ume da Gideon ya nadan ibbanan linala'i ot eda mungkampuh nan way obob hi ad Harod. Yaden nadan tinanud Midian ya nungkampudah nangappit hi huddo'nah nan nundotal an nihaggon hinan nabillid an nungngadan hi Moreh. ² Indani ya alyon Apu Dios i Gideon di, Nunhigla bo ayay dinakol nadan ibbam an e mangubat hinadan tinanud Midian. Onha iyabulut'u an ume ayun namin ot nangabak ayu'e ya ilattuwagyu an alyonyuy gapuh abalinanyu. ³ Ta hiya nan ibagam i dida ta na'e an gumayonggong hi takutna ya immanamut.

Ya hidin imbaganah diye ya immanamutday baintit duway libu (22,000). Ta hay nabati ya himpuluy libu (10,000).

⁴ Ya alyon bon Apu Dios di, Dakol damdama nadan nabati. I'uyugmu mo didan namin ta eda uminum hinan obob ta ukoda' an mamilih nadan mi'yali i he"a ya nadan umanamut.

⁵ Ta immedah nan obob ot alyon Apu Dios di, Tigom di atondan uminum ta mihiwweda nadan akuponda nan liting an uminum hinadan iyeday to'odah nan liting an uminum. ⁶ Indani ya ammunada han tuluy gahut (300) an nun'akup hinan liting an imminum. Te na'en udum ya nundu"unda an imminum. ⁷ Ot alyon Apu Dios i Gideon di, Umdah datuwen tuluy gahut (300) an linala'in pun'ibbam ta ipa'abak'un da'yu nadan tinanud Midian. Ot pa'anamutom mo nadan udum.

⁸ Ta impa'anamutna nadan udum mu impi-batina nadan binalundan makan ya nadan tang-guyub. Ta ammunada nan tuluy gahut (300) an nabati.

Nan nungkampuwan da Gideon ya nabaktu ta mabalin an uhdunganda nan kampun nadan tinanud Midian hinan nundotal hi da"ulna. ⁹ Ta i diyen hilong ya alyon Apu Dios i Gideon di, Bumangon'a ta eyu gubaton nadan tinanud Midian te ipa'abak'u dida i da'yu. ¹⁰ Mu on e damdama takutam dida ya inawitmu nan baalmun hi Purah ta ume ayuh nan nungkampuwanda ¹¹ ta donglonyuy al'alyon dadiyen tinanud Midian ot tumulid'a an mangubat i dida. Ot dayyuwondah nan baalna an hi Purah ot umedah nan da'ging di kampun nadan tinanud Midian an awadan di mungguwalya. ¹² Ya nadan nungkampuhdin tinanud Midian ya tinanud Amalek ya nadan udum an nalpuh nangappit hi tuluwan di algo ya nunnaud an dakkodakkolda. Ta namaag ya ayda dudun an nungkohop ot mihophopdah nan damunan nundotal. Ya nada'e bon kemelda ya adi mabilang an umatdah nan panag hinan pingngit di baybay. ¹³ Ya hidin dimmatongda ya dinggol Gideon an uhuhon di ohan tindaluh nan ibbana nan ininopna an alyonay, Inoy han ininop'u an wada anu han naballabag an tinapay an natu"ug ot miknah tun nungkampuwan ta'u ot mun'atukkad nadan tolda hinan luta ot mapa"ihda.

¹⁴ Ya alyon nan adwanay, Ma"id ha udum hi ni'aligan naen ininopmu hi'on bokon nan ispadan Gideon an imbabalen Joas an tinanud

Israel. Te boddangan Apu Dios ta abakon dita'un namin an nungkampuhtu.

¹⁵ Ta hidin dingngol Gideon hidiyen ininop nan ohan tagu ya nan ibalinana ya munhana i Apu Dios. Ot ibangngaddah nan nungkampuwanda ot tumkuk an alyonay, Bumangon ayu ta mundadaan ta'u an e mi'gubat te ipa'abak Apu Dios i dita'u nadan dakkodakkol an binuhul ta'u. ¹⁶ Ot puntuluwona dadiyen tuluy gahut (300) an linala'i ot ipiyappongna i diday tangguyub ya pito' an banga an naha"adan hi hilaw. ¹⁷ Ot alyonan diday, Tigonyu nan ato' hi dumatnga' hi da'ging nan kampun nan binuhul ya hiyay inaty. ¹⁸ Ot dingngolyu'e an impagangohmi hinadan nun'ibba' nadan tangguyub ya da'yun udum an wadah nan nunlini"odan nan kampu ya pagangohonyu pibo nadan tangguyubyu. Ya tinumkuk ayun namin an alyonyuy, Ita'dogmih Apu Dios ya hi Gideon.

¹⁹ Ot inayundan makak ta hidin hiyah tongan di labi ya dimmatong da Gideon ya nan hinggahut (100) an ibbanah nan da'ging di kampu yaden hiyah nahukkatan nadan mungguwalya. Ot pundidihhanondan pagangohon di tangguyubda ot inayundan ipuhit nadan inyappongdan pito' an banga an nunhandidah nan dilag. ²⁰ Ta athidiy inatdan namin an tuluy grupu an impagangohda nadan tangguyubda ot ipuhitda nan inyappongdan pito' an banga ta inodnan di iniggidda nan mundalang an dilag yaden inodnan di winawwanday tangguyub. Ot pundidihhanondan itkuk an alyonday, Hituwey ispadan Apu Dios ya hi Gideon. ²¹ Ya dadiyen

numpumpustuh nunlini"odan nan kampun di tinanud Midian ya mangmangmangonda dida an ahitutukukda on logmonday butik. ²² Te hidin impagangoh nadan tuluy gahut (300) an tindalun Gideon nan tangguyubda ya numpapattayon Apu Dios didah nan kampuda. Mu binumtikday udum hi ingganah ad Bet-Sittah an nihaggon hi ad Sererah ya nan pogpog di ad Abel-Meholah an haggon di ad Tabbat.

²³ Ot ipa'ayag Gideon nadan ibbadan tinanud Israel an wadah ad Naptali ya hi ad Aser ya nadan tinanud Manasseh ta eda pudugon nadan tinanud Midian an binumtik. ²⁴ Ot honagon Gideon di e mangibagah nadan numpunhituh nadan nun'abillid an boblen nadan tinanud Ephraim ta eda olhaton nadan binumtik an tinanud Midian hinan da'ging nan wangwang an nungngadan hi Jordan ta ingganah nan wa"el hi ad Bet-Barah. Ta an namin nadan linala'in tinanud Ephraim ya eda inolhat dida. ²⁵ Ot tiliwonda nan duwan ap'apun di tinanud Midian an da Oreb i Seeb. Ot patayondah Oreb hinan way batu ot ngadanandah batun Oreb. Ya hi Seeb e ya pinatedah nan way pungkopalan hi greyp ot ngadanandah pungkopalan Seeb hi greyp. Ot putulunday ulun da Oreb i Seeb ot inayundan pudugon nadan tinanud Midian ot ahida iye nadan ulu i Gideon hinan daggah nan wangwang an nungngadan hi Jordan.

8

Hay Nunliliyan Nadan Tinanud Ephraim I Gideon

¹ Nadan tinanud Epraim ya munlilida i Gideon an alyonday, Tanganu on athinay inatmu an agge da'mi inayagan hidin hopapnah eyu nangubatan hinadan tinanud Midian? Ta nunhiglan mahkit di nomnomdan Gideon.

² Mu alyon Gideon i diday, Manu te ma"i ayuh din nihipun tun gubat mu nan inatyun tinanud Epraim hi ad uwani ya ong'ongngal di balolna mu nan inatmin tinanud Abieser. ³ Te inyabulut Apu Dios ta da'yuy namateh nadan ap'apun di tinanud Midian an da Oreb i Seeb. Ha'on ya ma"i ha inat'u hi umat hinan inatyu. Ta hidin dingngoldah diye ya na'aan mohpey bungotdan hiya.

Hay Namudupudugan Da Gideon I Da Sebah I Salmunna

⁴ Hidin inagwat da Gideon ya nan tuluy gahut (300) an tindaluna nan wangwang an nungngadan hi Jordan ya ta'on on na"ableda mu aggeda damdama indinong an namdug hinadan i Midian an binumtik. ⁵ Ta hidin nipogpogdah ad Sukkot ot alyon Gideon i didahdiy, Idattanyu'e bahan hi tinapay tudan tatagu' te teen na"ableda ya na'agganganda. Ya teen pudugonmi nadan binumtik an duwan patul di tinanud Midian an da Sebah i Salmunna.

⁶ Mu alyon nadan ap'apuh ad Sukkot di, Undan tiniliwyu da Sebah i Salmunna ta e da'yu panganon?

⁷ Ot tobalon Gideon ot alyonay, Ta'omman ya hinnodyu ta nalpah'e an impatiliw Apu Dios da Sebah i Salmunna i da'mi ya imbangngadmihtu ta punhoplat da'yuh nan napagatan an ma'alah

nan agge naboblaysan ta wan mun'alu'ihan di attog di adolyu.

⁸ Ot ipluy mon da Gideon hi ad Peniel ot eda bo mumbagahdih anonda. Mu hay nambalda ya umat damdamah nan imbagan nadan i Sukkot. ⁹ Ot alyon mon Gideon i diday, Ibaga' i da'yu an mumbangngad amihtu hi'on nalpah an nangabak ami ta pa"ihonmi nan natagen balen pungguwalyaanyu.

¹⁰ Ya i diye ya wada da Sebah i Salmunna hi ad Karkor an didah nadan tindaluda an umeh himpulut limay libu (15,000) an nabatih nadan nalpuh nangappit hi tuluwan di algo. Te nateday hingгахut ta baintiy libu (120,000).

¹¹ Ta inunud da Gideon dida an ini'wadah nan awon nadan ma"id ha nadutu' hi nunhituwandan tatagu an nangappit hi tuluwan di algo hi'on wadatah ad Nobah ya ad Jogbehah. Ta mundindinnolda ot gubaton da Gideon dida.

¹² Ya binumtik nan duwan patul di tinanud Midian an da Seba i Salmunna. Mu nipdug da Gideon ot tiliwonda dida ya namamay takut nadan tindaluda. ¹³ Ta hidin nalpah an ginubatda dida ot umanamut da Gideon an indalandah ad Heres ¹⁴ ya dinamuda han mangilog an lala'i an nalpuh ad Sukkot. Ot tiliwonda ot ipitudo' Gideon i hiya nan ngangadan nan napitit pitu (77) an a'ap'apuh ad Sukkot. ¹⁵ Ot madappuhdah ad Sukkot ot alyon Gideon hinadan tataguhdiy, Nganne mohpey alyonyuh awahtun da Seba i Salmunna yaden hidin mumbaga amih makan i da'yu ya agge da'mi indattan te alyonyuy undan tiniliwyu

da Seba i Salmunna ta e da'yu panganon an nun'a'agangan? ¹⁶ Ot awitona nadan mangipang-panguluh nadan tataguh ad Sukkot ot punhuplitna didah nan nun'apagatan an inaladah nan agge naboblayan ta atugunanda. ¹⁷ Ot umeda boh ad Penuel ot palu'ahonda nan natagen balen pungguwalyaanda ot pumpateda nadan linala'i i diyen boble.

¹⁸ Indani ya mahmahan Gideon i da Sebah i Salmunna hi'on nganne dadiyen linala'i an pinatedah ad Tabor.

Ya alyonday, Paddungmun ay imbabalen di patul.

¹⁹ Ya alyon Gideon di, Dadiye nadan i'iba' an ohay hi inami. Onha aggeyu pinate dida ot wan adi da'yu bo patayon. ²⁰ Ot alyonah nan pangpangullun imbabalenan hi Jeter di patayona dida. Mu uggan mano"ol te unga an tumakut. ²¹ Ya alyon da Seba i Salmunna i Gideon di, He"a ot tuwalin makilog di mamaten da'mi. Ot patayon mon Gideon dida ot aanona nadan nun'abalol an nibanggol hinadan kemelda.

Nan Inyamman Gideon An Ephod

²² Hidin nalpah di gubat ya alyon nadan tinanud Israel i Gideon di, He"ay mun'ap'apu i da'mi. Ta wa'e ta nate'a ya nan imbabalem di nihukkat ya ahi bo nan apapum. Te imbaliw da'mi hinadan tinanud Midian.

²³ Ya alyon Gideon i diday, Bokon ha'on ya bokon nan imbabale' di mun'ap'apu i da'yu te hi Apu Dios. ²⁴ Mu hay pinhod'uh atonyu ya an

namin ayu ya iyaliyu doha hinadan hingat an inalayuh nadan binuhul ta'u.

Hay nangalanda i dadiyen hingat ya nadan binuhuldan tinanud Midian an tinanud Ismael te imminghadan munhingat hi balitu'. ²⁵ Ya alyon-day, Ma'amlong amin mangidat i naen alyom. Ot iyabo'da han luput ta pangi'amungandah nadan hingat an inaladah nan eda ni'gubatan. ²⁶ Ya hay damot nan na'amung ya baintiy (20) kilu. Mu agge niddum nadan udum an umat hi banggol ya nadan mun'aphod an lubung di papatul di tinanud Midian ya nadan banggol di kemelda.

²⁷ Ot mangapyah Gideon i han ephod* an inusalna nan na'amung an balitu'. Ot iha"adnah diyen ephod hi ad Oprah an numboblayana. Ta an namin nadan tinanud Israel ya dinaydayawdah diyen ephod ta ay mo hidiyey nahablutan da Gideon an hina'amma.

Hay Natayan Gideon

²⁸ Nhipun hi na'abakan nadan tinanud Midian ya limminggop nadan tinanud Israel hi napat (40) di tawon an amatagun Gideon. ²⁹ Ta immanamut hi Gideon an imbabalen Joas hi bobleda ot hidiy umohnongana. ³⁰ Ya dakol di ahawana ta napitiday (70) linala'ih imbabalena. ³¹ Ya ta'on on nan imbilangnah ahawana an wadah ad Sekem ya waday imbabalena i hiya an nginadananah Abimelek.

* **8:27** 8:27 Nan ephod ya hidiye nan usalon di padi an niha"adan nan Urim ya Tummim an bunutonda ta panginnilandah nan pambal Apu Dios hinan mahmahanda.

³² Ta na'amammah Gideon an hi na' Joas ot ahi mate. Ot milubu' hi ad Oprah an bobledan tinanud Abieser.

³³ Agge nabayag hi natayan Gideon ya din'ug bon nadan tinanud Israel hi Apu Dios ta nadan bulul an Baal di dinaydayawda. Ya numbali-nonda nan bulul an hi Baal-Berit hi diosda. ³⁴ Ta lininglingdah Apu Dios an nangibaliw i didah nadan binuhulda. ³⁵ Ya aggeda bo impatigoy punhanaandah nan pamilyan Gideon an gapuh nan dakol an maphod an inatnan dida.

9

Hay Inat Abimelek An Numpatul Hi Ad Sekem

¹ Hi Abimelek an imbabalen Gideon an hi Jerub-Baal di ohah ngadana ya immeh ad Sekem an boblen inana ot alyonah nadan i'iban inana di, ² Eyu mahmahan hinadan ibbayun tataguh-tun ad Sekem hi'on pinhodan hay mun'ap'apun da'yu ya nadan napitun (70) imbabalen Gideon onu ohan tagu ya ammunay mun'ap'apu i da'yu? Nomnomonyun ha"on ya nitulanga' i da'yu.

³ Ta immeda nadan i'iban inana ot hiyay eda ibagabaga hi ad Sekem. Ya pinhodan hi Abimelek di un'unudondan gapu ta tulangda. ⁴ Ot idattandah Abimelek hi napituy (70) silber an pihhu an inaladah nan pundayawanda i Baal-Berit. Ot hidiyey ipabo'lanah nadan mumpungngohe an pinto'nan pun'ibbana ta atonda nan kumpulnan ipa'atnan dida. ⁵ Ot uyugona dida ot umedah balen da amanah ad Oprah. Ot patayonda nan napitun (70) i'ibanan linala'ih

way uhhun nan ongal an batu. Mu nan uddiyan-dan hi Jotam ya nipa"e ot bumtik.

⁶ Indani ya na'amungdan namin nadan i Sekem ya i Bet-Millo hinan way ongal an kayiw an oak an nipaldang hinan impata'dogdan tu"ud hidih ad Sekem. Ot pumbalinondah Abimelek hi patul.

Hay Hinapit Jotam

⁷ Hidin dingngol Jotam hidiyen na'at ot umeh uhhun nan nabillid an nungngadan hi Gerisim ot itkuknan alyonay, Da'yun i Sekem, pinhodyu'en donglon da'yun Apu Dios ya donglonyuh tuwen ibaga' i da'yu an nipa"elan han kayiw. ⁸ Han hin'algo ya ninomnom nadan kayiw an piliyon ha mumpatul i dida. Ot alyondah nan kayiw an olibo di, He"ay mumbalin hi patulmi. ⁹ Mu nan kayiw an olibo ya alyonay, Adi mabalin te ha"on'e di mun'ap'apun da'yu ya mahapul an idinong'un mangdat hi lana an mangipa'amlong hi tatagu ya nadan diosda.

¹⁰ Ot alyondah nan bungbunga"an an fig di, He"a pibo aya di mumpatul i da'mi. ¹¹ Mu alyon bon nan fig di, Adi mabalin te gahin moh on'u idinong an bumungah mun'aphod an bunga.

¹² Ot alyonda moh nan greyp di, He"a mo aya di mumpatul i da'mi. ¹³ Mu alyonan diday, Ha"on di alpuwan nadan miyammah ma'inum an umipa'amlong hi tatagu ya nadan diosda. Ot adi mabalin an ha"on di mun'ap'apu i da'yu.

¹⁴ Ta hay na'udi ya alyon nadan kayiw hinan napagatan an kaykayyiw di, He"a mo ayay mumpatul i da'mi.

¹⁵ Ya alyon nan napagatan an kaykayyiw di, Pohdonyu'en ha'on di mumpatul i da'yu ya ma'ayu ta munhidum ayu i ha'on. Mu adiyu'e pohdon ya ipabudduh'uy apuy hinan hapang'un napagatan ta gobhona nadan sedar an kayiw hinadan billid an nungngadan hi Lebanon.

¹⁶ Ot nomnomonyuh on nipto' nan inatyuh nan familyan aman hi Jerub-Baal ta numbalinonyuh Abimelek hi patulyu. On hinaey pangipatigoyuh punhanaanyun ama hinan inatnan nangibaliw i da'yu? ¹⁷ Hiya ya inatnan namin di abalinana an ni'gubat ta wan na'abak nadan binuhul ta'u an tinanud Midian. ¹⁸ Mu ad uwani ya ngalngalam ahan di nangatyuh nadan napitun (70) linala'in imbabalenan i'iba' an namaag ya pinateyu didan namin hi uhhun nan ongal an batu. Ot hi Abimelek an imbabalen amah nan baalna di numbalinonyuh patulyun i Sekem an gapu ta nitulang i da'yu. ¹⁹ Onha nipto' hinaen inatyuh i Jerub-Baal ya nan familyana ot hanat ma'amlong hi Abimelek i da'yu ya atbohndin ma'amlong ayu i hiya. ²⁰ Mu adie tuwali maphod hinaen inatyuh ya hanaot ta bumudduy apuy i Abimelek ya ginhob da'yun i Sekem ya i Bet-Millo ya atbohndin bumudduy apuyyu ta gobhonah Abimelek. ²¹ Ta on inalin Jotam datuwe ot bumtik hi ad Beer ot hidiy iha'adana te tumakut i ibbanan hi Abimelek.

Hay Nundusaan Apu Dios I Abimelek

²² Hidin nun'ap'apuh Abimelek hi ad Israel hi tuluy tawon ²³ ya inyabulut Apu Dios an munhihiwwawanda nadan tataguh ad Sekem ya

hi Abimelek. Ya lo'tat ya ipatigon nadan i Sekem di ngohedan Abimelek. ²⁴ Ya manu'eh athidiy ma'ma'at ya ta miballoh i Abimelek ya nadan i Sekem nan namatayandah nadan napitun (70) imbabalen Gideon. ²⁵ Ta nadan i Sekem ya ngohayonda nimpeh Abimelek ot eda mumb-ota' hinadan nabillid ta kumpulnan mala"uh on pinlohday gina'uda. Mu waday nangipa'innila i Abimelek hinan ma'ma'at.

²⁶ Indani ya wada han hi Gaal an imbabalen Ebed an immaldandah nadan i'ibanah ad Sekem ta eda ni'iboblehdi. Ya lo'tat ya nawaday dinol nadan tataguhdi i hiya. ²⁷ Ta hidin nalpah di ahi apit hi greyp ot kopalonda ot ma'amungdah nan templon nan diosda an mun'am'amlongdah nalpahan di apit. Ot mangandahdi ot manginumda. Ya hidin mangmanginumda ya pun'ibagaday pamihulda i Abimelek. ²⁸ Alyon Gaal an imbabalen Ebed di, Undan nganney niyatan ta'u an i Sekem i Abimelek ta eta'u munhilbi i hiya? Ot te bahan an imbabalen Gideon ya hi Sebul di mihnod i hiya hinan sa'adna. Unhaot hay punhilbiyan ta'u ya nadan i Hamor an nangibangon hitun boble ta'u hi ad Sekem ta bokon hi Abimelek. ²⁹ Onha ha"on di unudonyu ot aano' hi Abimelek ta alyo' i hiyay, Ayagam an namin nadan tindalum ya immali ayu ta papatte ta'u.

³⁰ Mu on dingngol Sebul an gobelnador i diyen boble nan inalin Gaal an hi na' Ebed ya nangimbubungot. ³¹ Ta hinnagnay e nangiba"ag i Abimelek an alyonay, Umman immalihtuh ad Sekem han hi Gaal an imbabalen Ebed ya nadan i'ibana ta eda ihanaphapitan tudan tataguhtu ta

ngohayon da'a.

³² Ot alyon bon Sebul di, Ibagayun Abimelek ta umalidah nan mahdom hinadan tindaluna ta mumbota'dah nan way natanoman. ³³ Ta hinan mawi"it ya ahida mabanudduh nan naboblayan ta eda gubaton da Gaal ya nadan tataguna.

³⁴ Ta da Abimelek ya nadan tataguna ya nakakda i diyen nahdom an nun'opatonan nadan tindaluna ot eda mun'ipa"ehdih nan way nun-lini"odan hi ad Sekem. ³⁵ Hidin nawi"it ya limmah'un hi Gaal ot umeh nan way geyt di boble an ungganda punhahapitan. Ya bimmud-duh da Abimelek ya nadan tindalunah nan nipa"ayanda. ³⁶ Ta hidin minangmang Gaal dida ya inalinan Sebul di, Mangmangom'ey tatagun mundayyun nalpudah nan nabillid.

Ya alyon Sebul di, Umman nin nee numbali-nom hi tatagu nan a"on nadan nabillid.

³⁷ Mu alyon damdaman Gaal di, Mangmangom'e an umman immannung an tatagu nadan manayyuh nan nabillid. Ya nat'onda bo nadan nangi'wah nan kalatan ipluynah nan way kayiw an awadan di mumbaki.

³⁸ Ya alyon Sebul di, Daan bo nan hapitom? Ot ten he"a piboy nangalih, Undan nganney niyatan ta'u i Abimelek ta hiyay mun'ap'apu i dita'u? Undan bokon datuwe nan pinihulmu? Eka mohpe ta em gubaton dida.

³⁹ Ot ipangulun mon Gaal nadan i Sekem ot gubatonda da Abimelek. ⁴⁰ Ot pumpudug da Abimelek dida ta ingganah nan geyt hi ad Sekem ya dakol di nun'ahuhugatan i dida.

⁴¹ Ta immohnong hi Abimelek hi ad Arumah ot

ipakak Sebul da Gaal an didan namin hinadan tulangnah ad Sekem.

⁴² I diyen nabiggat ya immeda nadan i Sekem an eda muntamuh nadan puntanomanda. Mu hidin na'innilaan Abimelek ⁴³ ot awitona nadan tindaluna an nuntuluwona dida ta mumbota'dah nan way natanoman. Ta hidin tinigodan tuwe nadan i Sekem ot mabanudduhda. ⁴⁴ Ot mi'bagan ume da Abimelek ya nadan ni'uyug i hiya ot eda mihawan hinan geyt ta ma"i'd ha aton nadan i Sekem an mumbangngad hinan boble. Ya nada'en duwan grupun di tindalun Abimelek ya ginubatda nadan tatagun niluh an immeh nan puntanomanda ot patayonda dida. ⁴⁵ Ta inyal'algon da Abimelek an ni'gubat ta inggana ot patayonda nadan tatagu i diyen boble. Ot pumpa"ihda nadan balehdi ot wahitandah ahin hidiyen boble.*

⁴⁶ Ya hidin dingngol nadan numpunhituh nan natagen pungguwalyaan hi ad Sekem nan gubat ot eda mipa"eh nan na'aladan hi binattu an templon pundayawanda i Baal-Berit. ⁴⁷ Mu on dingngol bon Abimelek an wadaday tataguh nan templo ⁴⁸ ot uyugona nadan tindaluna ta umedah nan billid an nungngadan hi Salmon. Ot pumputulnah nan wahe nadan hapang di kayiw ot uyunona ot pahonona. Ot alyonah nadan ibbana di, Awigingonyu ta atonyu nan inat'u. ⁴⁹ Ta way oha moh nadan tindalu on nangdon hi hin'uyun an hapang di kayiw ot eda ipiggil hinan

* **9:45** 9:45 Nan winahitandah ahin ya hay ipa'innilana ya ma"i'd mo ha hilbin diyen boble te ma"i'd ha tummol hidi.

dingding di templo ot pu'ulanda. Ta natedan namin nan umeh hinlibun (1,000) tatagun linala'i ya binabain e nipa"ehdi.

⁵⁰ Ot ume da Abimelek boh ad Tebes ot gubatondah diyen boble. ⁵¹ Mu wahdi han nahamad ya natagen binattun bale an e nipa"ayan nadan tatagu. Ta dinakiganda nan panto ot umedah nan nundotal an atop diyen natagen bale.

⁵² Mu immedahdi da Abimelek ta hidin eda pu'ulan ⁵³ ya inggah han babai han batun punggilingda ot miknah ulun Abimelek ta naphi' di uluna. ⁵⁴ Ot alyonah nan mangmangdon hi hapiyonay, Pa'ibagom an huknuton di ispadam ta unguhona'. Ta adida alyon di han babai di namate i ha"on. Ot unguhon mon diyen nangdon hi hapiyona. ⁵⁵ Ta hidin na'innilaan nadan tindalunan nateh Abimelek ot mabukalda an way ohaon immanamut hi nunhituwana.

⁵⁶ Ta hi Apu Dios di nangiballoh nan nunhigla ahan an inat Abimelek an impapatena nadan napitun (70) i'ibana an imbabalen amana. ⁵⁷ Ya atbohadin imballoh Apu Dios hinadan i Sekem nan adi ahan maphod an inatda. Ta nipa'annung nan idut Jotam an imbabalen Gideon i dida.

10

Hay Numpapto'an Tola Hinadan Tinanud Israel

¹ Hidin nateh Abimelek ya hay nihukkat hi mumpapto' hinadan tinanud Israel ya hi Tola an imbabalen Puah. Hi Puah ya imbabalen Dodo an nalpuh nan tinanud Issakar. Ya hay nunhituwan Tola ya hi ad Samir hidih nan nun'abillid an

boblen di tinanud Epraim. ² Ta hiyay numpapto' hinadan tinanud Israel hi baintit tuluy (23) tawon ot ahi mate ot ilubu'dah ad Samir.

Hay Numpapto'an Jair Hinadan Tinanud Israel

³ Ot mihukkat hi Jair an i Gilead ta hiyay numpapto' hinadan tinanud Israel hi baintit duway (22) tawon. ⁴ Ya nadan tulumpulu (30) an imbabalena an linala'i ya napongdah bobleh pumpapto'anda. Ya way ohaon waday dongkih ilugananda. Ya ingganah ad uwani ya nangadanan dadiyen tulumpulu (30) an boble hi ad Gilead hi Boblen Di Tinanud Jair. ⁵ Ta hidin nateh Jair ot ilubu'dah ad Kamon.

Hay Nan'ugan Bon Nadan Tinanud Israel I Apu Dios

⁶ Agge nadne ya imbanggad bon nadan tinanud Israel hinan pangatdan pumbahulan i Apu Dios an umat hinan pundayawandah nadan bulul an da Baal ya da Astoret ya nadan nat'onat'on an dios di i Syria ya i Sidon ya nadan tinanud Moab ya nadan tinanud Ammon ya nadan i Pilistia.

⁷ Ta gapuh bungot Apu Dios hinadan tinanud Israel ya impa'abakna didah nadan i Pilistia ya nadan tinanud Ammon. ⁸ Ta himpulut waluy (18) tawon di namalpaligatandah nadan tinanud Israel an nunhituh ad Gilead an boblen di tinanud Amor. Hituwen boble ya wadah nangappit hi tuluwan di algo hi'onta wah nan wangwang an nungngadan hi Jordan.

⁹ Ya inagwat bon nadan tinanud Ammon nan wangwang an nungngadan hi Jordan ot

eda gubaton nadan tinanud Judah ya tinanud Benjamin ya tinanud Ephraim ot palpaligatonda didan namin an tinanud Israel. ¹⁰ Ot mumpahpahmo'da mohpe bon Apu Dios an alyonday, Apu Dios, abulutonmin numbahul ami tayya i he"a te din'ug da'an nahamad an Dios ta nadan Baal di dinayawmi.

¹¹ Ya alyon Apu Dios i diday, Undan agge da'yu imbaliw hinadan i Egypt ya i Pilistia ya nadan tinanud Amor ya tinanud Ammon ¹² ya nadan tinanud Amalek ya nadan i Sidon ya i Maon an namalpaligat i da'yuh din numpahpahmo' ayu i ha"on? ¹³ Mu hiya damdama an din'uga' ot munhilbi ayuh nadan dios di udum an tatagu. Ta hiya nan adi da'yu mo ibaliw i ha"on. ¹⁴ Ot hi'on mapalpaligat ayu ya ekayu mumpaboddang hinadan piniliyun diosyu ta diday mangibaliw i da'yu.

¹⁵ Mu alyon damdaman nadan tinanud Israel i Apu Dios di, Abulutonmin numbahul ami. Ot atom nan innilam an madadawoh panitilogmu i da'mi mu ta ibaliw da'mi bahan hi ad uwanih nadan binuhulmi. ¹⁶ Ot pun'itopalda nadan dinaydayawdan dios di udum an tatagu ta hi Apu Dios mohpey punhilbiyanda. Ya mahkit hi panpaniggan Apu Dios hinan punligligatan nadan tinanud Israel.

¹⁷ Indani ya imme bo nadan tinanud Ammon an e mangubat hinadan tinanud Israel. Ot eda mungkampuh ad Gilead ya nada'e an tinanud Israel ya eda nungkampuh ad Mispah. ¹⁸ Ya nunhahapit nadan opisyal di tindalun di i Gilead an tinanud Israel an alyonday, Nan mamangulun

e mangubat hinadan tinanud Ammon ya hiyay mumbalin hi ap'apu ta'uh tun ad Gilead.

11

Hay Nun'ap'apuwan Jeptah Hinadan Tinanud Israel

¹ Wada han natulid an mi'gubat an hi Jeptah an imbabalen Gilead i han mumpabpabbayad hi adolna. ² Ya wadaday udum an imbabalen Gilead hinan ahawana tuwali. Ta hidin kimmilogda ya impakakdah Jeptah an alyonday, Ma'id ha boltanom i ama ta'u te he"a ya nilaglagah'a. ³ Ot taynan mon attog Jeptah nadan i'ibana ot e munhituh ad Tob. Ya immedan hiya nadan linala'i an mumpungngohe ot hiyay pumbalinonda hi ap'apuda.

⁴ Ta hidin imme nadan tinanud Ammon an mangubat hinadan tinanud Israel ⁵ ya e inawit nadan ap'apuh ad Gilead hi Jeptah hi ad Tob ⁶ an alyonday, Mi'yali'a i da'mi ta he"ay mumbalin hi ap'apumi ta eta'u gubaton nadan tinanud Ammon.

⁷ Mu alyon Jeptah i diday, Tanganu on ayu mohpe umali an mangawit i ha"on yaden ahawawana' i da'yu ta impa'aana' hi balen ama? Undan gapu ta minomnoman ayu ta hiya nan mahapula' mohpen da'yu?

⁸ Ya alyondan hiyay, Manu'e ya he"ay pohdonmi an mangipangulu i da'mi an e mi'gubat hinadan tinanud Ammon. Ta he"ay pumbalinonmih ap'apumih ad Gilead.

⁹ Ya alyon Jeptah di, On mi'yaliya"e i da'yu ta eta'u gubaton nadan tinanud Ammon ya on

abakon ta'u'e dida an gapuh boddang Apu Dios ya on immannung an pumbalinona' hi ap'apuyu?

¹⁰ Ya alyondan hiyay, Hi Apu Dios di tistigu ta'u i naen imbagami. Ot unudonmin namin nan alyom.

¹¹ Ta ni'yeh Jeptah i dida ot hiyay pumbalinondah ap'apu an mangipangpangulu i dida. Ya hidin wadadah ad Mispah ot ipidwana bo an ibaga i dida hinan pundayawanda i Apu Dios din hinapitnah nadan ap'apu.

¹² Ot honagon Jeptah di e mangibagah nan patul nadan tinanud Ammon hi'on nganney gapunah nangubatandah nadan tinanud Israel.

¹³ Ya hay nambal nan patul hinadan hinnag Jeptah ya alyonay, Hidin immalida handidan a'ammodyun nalpuh ad Egypt ya pinlohda nan boblemin nihipun hinan wangwang an nungngadan hi Arnon ta ingganah nan wangwang an nungngadan hi Jabok ya nan wangwang an nungngadan hi Jordan. Ot ipabangngadyu tuwalin da'mi ta nanongnan namaag ya dimminong ami.

¹⁴ Hidin eda imbaga i Jeptah nan nambal nan patul nadan tinanud Ammon ot pumbangngadona nadan hinnagna ta eda ibagah nan patul nan pambalna.

¹⁵ Ot alyonay, Handidan a'ammodmin tinanud Israel ya ma"i'd ha pinlohda boblen di tinanud Moab onu da'yun tinanud Ammon. ¹⁶ Te hidin nalpudah ad Egypt ya ini'wadah nan agge naboblayan ot ahida agwaton nan baybay

an mumbolah* ta inggana ot dumatongdah ad Kades ot umohnongda ni' hidi. ¹⁷ Ot honagon nadan a'ammodmiy e mangibagah nan patul di tinanud Edom ta iyabulutnan i'wadah bobleda mu aggena inyabulut. Ot honagona boy e mangibagah nan patul di tinanud Moab ta i'wadadah bobleda mu athidi bon iyadina. Ot umohnongda mo ni' hidih ad Kades.

¹⁸ Ta hidin nakakdahdi ot i'wada moh nan agge naboblaysan ot ili"oddah nan boblen nadan tinanud Edom ya hi Moab ta inggana ot dumatongdah nan dommang nan boblen nadan tinanud Moab hi nangappit hi tuluwan di algo. Ta hidiy nungkampuwanda. Mu aggeda inagwat nan wangwang an nungngadan hi Arnon te hidiye nan pogpog nan boblen nadan tinanud Moab. ¹⁹ Ya hidin wahdidahdi ot honagonda boy e mi'hapit i Sihon hi ad Hesbon an patul nadan tinanud Amor. Ta imme nadan hinnagda ot alyondan hiyay, Undan bahan adi mabalin hi i'wamih tun bobleyu ta bumahhel amih nan pangayanmi. ²⁰ Mu agge inyabulut Sihon te ma"i'd ha dinolnah nadan a'ammodmi an tinanud Israel an mangi'wa hi bobleda. Ta inamungnan namin nadan tindaluna ot eda mungkampuh ad Jahas ot gubatonda nadan a'ammodmi. ²¹ Mu hi Apu Dios an dayawonmin tinanud Israel ya impa'abaknah Sihon ya nadan tindalunah nadan a'ammodmi. Ta binagida mon namin nadan boblen dadiyen tinanud Amor. ²² Ta

* **11:16** 11:16 Nan baybay an mumbolah ya mumbolah di tigona te nan holo' an wah dallomna ya nan panag an wah pingngitna.

diday nihukkat an nunhituh nan mihipun hinan wangwang an nungngadan hi Arnon ta ingganah nan wangwang an nungngadan hi Jabok. Ya mihipun boh nan agge naboblayan ta ingganah nan wangwang an nungngadan hi Jordan.

²³ Ta hi Apu Dios an dayawonmi an tinanud Israel di nangipa'aan hinadan tinanud Amor i dadiyen boble ot idatna i da'min tataguna an tinanud Israel. Ot hiya nan ma"i'd ha lebbengyun mamloh. ²⁴ Te undan da'yu'e ya adiyu bagiyon nan idat nan diosyun hi Kemos i da'yu? Ot athidin da'mi an bagiyonmi nan idat Apu Dios i da'mi. ²⁵ Ya undan udu'dul'a mu hi Balak an imbabalen Sipor. Hiya nan patul di tinanud Moab mu aggena impatnan ginubat nadan a'ammodmi an tinanud Israel.

²⁶ Ta tuluy gahut (300) di tawon mo tayyay nunhituwanmin tinanud Israel hi ad Hesbon ya hi ad Aroer ya nadan nunlini"odan an boblehdi ya an namin nadan bobleh nan da'ging nan wangwang an nungngadan hi Arnon. Ot hi'on bobleyu tuwali ya tanganu onyu agge binangngad handi?

²⁷ Ha'on ya ma"i'd attog ha bahul'u i he"a ta namaag ya gubatona'. Ot hi Apu Dios di ukod an mangiyuhuh ituwen eta pun'addiyanan hi'on da'min tinanud Israel onu da'yun tinanud Ammon di nipto'.

²⁸ Mu nan patul di tinanud Ammon ya ngohayona nan impa'innilan Jeptah i hiya.

Hay Insapatan Jeptah I Apu Dios

²⁹ Indani ya indat nan Espiritun Apu Dios di abalanan Jeptah ot hinaponan namin hi ad Gilead an umat hi ad Manasseh ta e nun'ayag hi pun'ibbanan e mangubat hinadan tinanud Ammon ot ahina ibangngad hi ad Mispah. ³⁰ Ot munsapata an alyonay, Pangabakona"e hinan e' pi'gubatan hinadan tinanud Ammon ³¹ ya hay umanamuta' hi balemi ya nan mamangulu an lumah'un hinan pantomi an manamun ha"on ya i'nong'un Apu Dios ta maghob an mi'nong.

³² Ot ume da Jeptah an e mi'gubat hinadan tinanud Ammon ya nangabakon Apu Dios dida. ³³ Ta nunhiglay nanadagdah nadan baintin (20) boblen di tinanud Ammon an nihipun hi ad Aroer ta ingganah nan da'ging di ad Minnit ya hi ad Abel-Keramim. Ta athidiy na'at an inabak nimpén nadan tinanud Israel nadan tinanud Ammon.

Nan Oh'ohhan Imbabalen Jeptah

³⁴ Hidin immanamut hi Jeptah hi bobledah ad Mispah ya hay namangulu hi e nanamun hiya ya nan imbabalanan babai an taytayawana nan gangoh di tamburina an gapuh amlongna. Ya ma"id bo udot ha udum hi imbabalena an oh'ohhah diyen babai.

³⁵ Ta hidin tinigon Jeptah ya punhethetnay lubungnan mungkoga an alyonay, Anakmaya an imbabale! Tanganu bo on he"ay mangdat hi nunnaud an inomnoma'. Te wada tayyay insapata' an adi mabalin hi ibahho'.

³⁶ Ya alyon nan imbabalenay, Ama, mahapul an ipa'annungmu nan imbagam an atom i ha"on

te impa'abak Apu Dios i he"a nadan tinanud Ammon an binuhul ta'u. ³⁷ Mu iyabulutmu bahan an indanit mala"uh ha duway bulan ta mabalin an e ami ni' mun'ay'ayyam hinadan gagayyum'uh nadan nabillid. Ta ibbaana' an e kumkunga te adiya' mo mangahawa.

³⁸ Ya iyabulut amana. Ta immedah nadan gagayyumnan binabaih nadan nabillid ta inibaandan e kimmogakoga te ma"id mo ha atonan mangahawa. ³⁹ Ta nala"uh nan duway bulan ot umanamut ot aton amana nan imbaganan Apu Dios an atonan hiya yaden nanongnan agge nangahawa. Ta numbalin an pangiyen nadan tinanud Israel ⁴⁰ an atawotawon on wada han opat di algo an nadan mumpangilog an binabai ya eda kogaan din mangilog an babain imbabalen Jeptah ta panginomnomnomandan hiya.

12

Hay Lilin Nadan Tinanud Epraim I Jeptah

¹ Nadan tinanud Epraim ya inamungda nadan tindaluda ot agwatonda nan wangwang an nungngadan hi Jordan ot umedah ad Sapon. Ot alyondan Jeptah di, Tanganu on agge da'mi inayagan hidin eyu ni'gubatan hinadan tinanud Ammon? Ot gapu i naen inatmu ya pu'ulanmi nan balem ta mi'ighob'a.

² Ya alyon Jeptah i diday, Hidin nun'a'addiyanmih nadan tinanud Ammon ya impa'ayag da'yu mu agge ayu immalin bimmoddang. ³ Ta hidin agge ayu immali

ya inlaputmi ot emi gubaton nadan tinanud Ammon. Ya maphod ta nangabakon da'mi i Apu Dios. Mu tanganu bo on ad uwani ya ha"on di gubatonyu?

⁴ Ya alyon nadan tinanud Epraim di, Umman da'yu'e tuwali an i Gilead ya maniwhiwwe ayu.

Ot amungon mon Jeptah nadan tindalunan i Gilead ot gubatonda nadan tinanud Epraim ot abakonda dida.

⁵ Ot eda guwalyaan an namin nadan da'ging nan wangwang an nungngadan hi Jordan an umagwatan nadan nabati an tindalun nadan tinanud Epraim. Ta an naminday mala"uh ya mahmahan nadan i Gilead an alyonday, On tinanud da'a i Epraim. Ya alyona'eh bokon ⁶ ya ibagadan hiya ta alyona nan hapit an shibbolet. Ta nat'on'ey pangalina an alyonay sibbolet on pinateda te na'innilan hiya ya tinanud Epraim. Ta umeh napat ta duway libuy (42,000) pinatedah nadan tinanud Epraim.

⁷ Ot mun'ap'apuh Jeptah hi ad Israel hi onom di tawon. Ta hidin nate ya inlubu'dah ad Gilead.

Hay Nihukkat I Jeptah Ya Hi Ibsan

⁸ Ta hay nihukkat i hiya hi nun'ap'apu hinadan tinanud Israel ya hi Ibsan an i Bethlehem. ⁹ Ya hay bilang di imbabalena ya tulumpuluy (30) linala'i ya tulumpuluda (30) boy binabai. Ya an namin nadan imbabalena ya linahina dida hi udum an tinanud an bokon i dida an himpamu'un.

Ta hiyay nun'ap'apu hinadan tinanud Israel hi pituy tawon. ¹⁰ Ya hidin nate ot ilubu'dah ad Bethlehem.

Hay Nun'ap'apuwon Elon

¹¹ Ot hay nihukkat an nun'ap'apu hinadan tinanud Israel hi himpuluy (10) tawon ya hi Elon an nalpuh nan tinanud Sebulun. ¹² Ya hidin nate ot ilubu'dah ad Ayjalon an ohan boblen di tinanud Sebulun.

Hay Nun'ap'apuwon Abdon

¹³ Hay nihnod hi nun'ap'apu hinadan tinanud Israel ya hi Abdon an imbabalen Hillel an i Piraton. ¹⁴ Ya waday napat (40) an linala'in imbabalena ya tulumpulun (30) apapuna. Ya an naminda ya napongdah kabayun puntakkayanda* ta napitun (70) namin di kabayuda. Hi Abdon ya hiyay numpapto' hinadan tinanud Israel hi waluy tawon. ¹⁵ Ya hidin nate ot ilubu'dah nan nun'abillid an boblen nadan tinanud Epraim hi ad Piraton an numboblaysan ni' nadan tinanud Amalek.

13

Hay Niyayyaman Samson

¹ Hidin numbahulda bo nadan tinanud Israel ya numbalinon Apu Dios mo bo nadan i Pilistia hi ap'apuda hi napat (40) di tawon.

² Indani ya wada han lala'in nalpuh nan bobleh ad Sorah an hay ngadana ya hi Manoah an ohah nan tinanud Dan. Ya waday ahawana

* **12:14** 12:14 Hay pangalin di udum hinan puntakkayanda ya punhakayanda.

mu ma'ma'id attog ha imbabaleda. ³ Mu indani ya numpatigo nan anghel Apu Dios i ahawana ot alyonay, Ma'id ha imbabalem mu agagga aya ya mumbutyug'a* ta iyayyammu† han lala'i. ⁴ Ot tigom ta adi'a uminum hi bayah onu kumpulnan bumutong. Ya adi'a mangan hi mapaniyon makan. ⁵ Ot gapu ta lala'i nan iyayyammu ya mibilang hi Nasarayt‡ ot mahapul an adi mumpapukis hi inggana. Te mihipun hinan agolangna ya midawat i Apu Dios. Ta ibaliw da'yun tinanud Israel hinadan i Pilistia.

⁶ Ot ma'anne i ahawana ot alyonay, Umman wada han tagun immalih nan awada'. Hay tigona ya umat hinan anghel Apu Dios te ma"aphod. Mu agge' minahmahan di nalpuwana ya aggena imbagay ngadana. ⁷ Mu hay inalinan ha'on ya mumbutyuga' anu ta iyayyam'u han lala'i. Ya adiya' anu uminum hi bayah onu nan kumpulnan bumutong ya adiya' mangan hi mapaniyon makan. Te nan iyayyam'u ya mumbalin hi Nasarayt ta munhilbin Apu Dios hi ingganah atayana.

⁸ Ta hi ahawanan hi Manoah ya nundasal an alyonay, Apu Dios, pumbangngadom ni' bahan nan tagun hinnagmu ta ituddunay atonmin mangipapto' hinan golang an miyayyam.

⁹ Ya timbal Apu Dios ta impidwan nan anghelna an numpatigoh nan ahawana hidin um'umbun hinan puntanoman. Mu ma'id hidih

* **13:3** 13:3 Hay pangalin di udum hinan mumbutyug ya munhabi. † **13:3** 13:3 Hay pangalin di udum hinan iyayyammu ya itungom. ‡ **13:5** 13:5 Nan Nasarayt ya niyappit i Apu Dios an munhilbi i hiya.

Manoah. ¹⁰ Ta na'ibagonan tinagtag ot ena ibagan ahawanan alyonay, Umman immali bo nan lala'in numpatigo i ha'on hidin ohan algo.

¹¹ Ot ma'annedan himbale ta eda tigon ot alyon Manoah i hiyay, On he"a nan ni'hapit i ahawa'?

Ya alyonay, O, ha'on.

¹² Ya inalin Manoah di, Hitun ipa'annungan nan imbagam ya nganney atonmin mangipapto' hinan unga ya nganney ahina aton?

¹³ Ya alyon nan anghel Apu Dios di, Mahapul an unudon ahawam an namin nan imbaga' i hiyah atona. ¹⁴ Ta adi mangan hi bungan di greyp ya adi uminum hi bayah onu nan kumpunan bumutong. Ya adi mangan hi mapaniyon makan. Ot an namin nan imbaga' ya mahapul nimpe an unudona.

¹⁵ Ot alyon Manoah di, Adi'a ni' ume ta paltiyonmi han hiyah nahikon an gulding.

¹⁶ Ya alyon nan anghel di, Mabalín an adiya' ni' ume mu adi' damdama anon nan idadaanyu. Mu pinhodyu'e an mumpalti ya maphod onha maghob an mi'nong i Apu Dios.

Hi Manoah ya aggena innilan nan ni'hapitna ya anghel Apu Dios.

¹⁷ Ya minahmahan Manoah di ngadanan alyonay, Ibagam di ngadanmu te pinhodmin dayawon da'a hi'on nipa'annung nan inalim.

¹⁸ Ya alyon nan anghel di, Adi mahapul an innilaonyuy ngadan'u. Te ta'on hi innilaonyu ya adiyu damdama ma'awatan.

¹⁹ Ot alan Manoah nan hiyah nahikon an gulding ya nan makan an midawat ot ena

i'nong i Apu Dios hi uhhun nan ongal an batu. Indani ya tinigon da Manoah an himbale han nakaskasda'aw an inat Apu Dios. ²⁰ Te nalang-giyab han apuy an nunggo hob hinan ni'nong ya tinigodan niddum nan anghel hinan apuy an nipatuluh ad abunyan. Ot inayundan munlu'bub an himbaleh nan luta.

²¹ Ya ta'on hi ma'id mo nan anghel mu da Manoah an himbale ya inniladan anghel Apu Dios hidiyen tinigoda. ²² Ya alyon Manoah i ahawanay, Umannung an mateta te tinigotah Apu Dios.

²³ Mu alyon ahawanay, Onha patayon dita i Apu Dios ot wan aggena inabulut nan naghob an ni'nong ya nan makan an nidawat i hiya. Ya unhaot aggena impatigo datuwen nakaskasda'aw an na'at. Ya imbagana bon wada ha lala'ih imbabaleta.

²⁴ Ya hidin nipa'annung ta nun'ayyam nan ahawan Manoah i han lala'i ya nginadananda ta hi Samson. Ot hidin kimmilog ya winagahan Apu Dios. ²⁵ Ta hay awadanah nan nun'allungan da Dan an numbattanan di ad Sorah ya hi ad Estaol ya nihipun an mipatigo nan abalinana an nalpuh nan Espiritun Apu Dios.

14

Hay Nangahawaan Samson

¹ Han hin'algo ya immeh Samson hi ad Timna ya tinigonahdi han mangilog an babain i Pilistia.

² Ta hidin immanamut ya alyona i da amana i inanay, Tinigo' han babain i Pilistia hi ad Timna an pinhod'un ahawaon.

³ Ya alyon da amana i inanay, Tanganu mahan on ha i Pilistia an adi mangun'unud i Apu Dios di ahawaom? Undan ma'id ha ipto'an di matam hitudan ibba ta'un binabai onu i dita'un bimmoble?

Mu hiyah diye damdaman alyon Samson i diday, Eyu ot awiton te hiyay pinhod'uh iyahawa.

⁴ Nan a'ammod Samson ya aggeda innilan hidiyey pinhod Apu Dios hi ma'at ta way atonan mangubat hinadan i Pilistia. Te i diyen timpu ya diday nun'ap'apuh nadan tinanud Israel.

⁵ Ta imme da Samson ya nan a'ammodnah ad Timna. Ya hidin dimmatongdah nan natanoman hi greyp hi ad Timna ya na'ibagan nidamu han pa'hikkona an layon an mun'alumiyom i Samson. ⁶ Mu indat nan Espiritun Apu Dios di abalinan Samson ta inidonah to'on diyen layon ot hopwa'ona an umat i ha kittang hi gulding. Mu agge innilan nan a'ammodnah diyen inatna.

⁷ Ta imme ot e mi'hapit hinan babai ya nama-may naminhodna i hiya.

⁸ Ya hidin immey atnay algo ot mumbanggad bo da Samson an didah nadan a'ammodna ta wan ena ahawaon hidiyen babai. Mu hidin wadadah nan awon ya inhingngina ot ena tigon din pinatenan layon ya inoy an numbalayan di alig an hiyah dimmanum. ⁹ Ot ena alan doha ta mange on an'annona. Ot idattana nadan a'ammodna. Mu aggena imbagan inalanah diyeh nan adol din pinatenan layon.

¹⁰ Ta e ni'hapit hi aman Samson hinadan a'ammod diyen babai. Ot mumpahamul hi Samson te hidiyey nipa'inghah pangiyen di

mangahawa. ¹¹ Ta nadan i Timna ya piniliday tulumpulun (30) mumpangilog an linalai ta ibbaandah Samson.

¹² Ot alyon Samson i diday, Ten pituy algo nan punhahamulan ta'u ya wada han ibaga' i da'yu. Ot nipto'e nan pambalyu ya ahi mapungpung ya idat'un da'yuy tulumpulun (30) mun'aphod an lubung ya nat'on bo nan tulumpulun (30) impohpohodnan munggayyadan an lubung ta iyappongyu. ¹³ Mu adi ayu'e tuwali pa"atbal ya way oha i da'yu on mangdat i ha"on hinan athidin lubung. Ya inabulut dadiyen i Pilistia an alyonday, Agam ta ibagam.

¹⁴ Ot alyonan diday, Nganne pe tuwalih diyen ma'lummiih an nalpuh nan ma'abbikah an manggan hi tagu?

Ya immey tuluy algo on adida pa"atbal.

¹⁵ Ya hidin mi'apat hi algo ya alyondah nan ahawan Samson di, Mahmaham i ahawam ta iba"agnan he"a hi'on nganneh diye nan imbagana. Te adim'e ya pu'ulanmiy baleyu ta mi'ighob ayun hina'amma. Te undan inayagan da'mi ta wotwoton da'mi?

¹⁶ Ta imme mo i Samson hi ahawana ot kunga an alyonay, Umman nin nee ma'ahihhiwo'a i ha"on. Te tanganu onmu adi ibagay ibalanan naen em imbagah nadan ibba' an i Pilistia. ¹⁷ Ta hidiyen ahawan Samson ya kimmogakoga i Samson ta ingganah nan mi'apituy algon nan hamul. Ya namamah din mi'apituh algo an namaag ya ipapilitnan iba"ag Samson. Ta nahnan hi Samson ot iba"agna. Ot ena ibagah nadan ibbanan i Pilistia.

18 Ta hiya nan agge ni' na"ahdom i diyen mi'apituh algo ot eda ibagan Samson an alyon-day, Undan nganne mahan nan ma'lummihi hi'on bokon nan danum di alig ya han ma'abbikah ya nan layon.

Ya alyon Samson i diday, Onha aggeyu in-haphapitan nan ahawa' ot undan namaag ya innilayu.

19 Ya indat nan Espiritun Apu Dios di abalanan Samson ta immeh nan bobleh ad Askelon ot patayonay tulumpuluh (30) nadan linala'ihdi. Ot alana nadan inlubungda ot ena idat hinan tulumpulun (30) mumpangilog an linala'in nambal hinan minahmahana. Mu nangimbubungot hinan na'at ot inayunan umanamut hi balen da amana.

20 Ta nan ahawan Samson ya impa'ahawadah nan bimmoddang i didah din nun'ahawaanda.

15

Hay Nangiballohan Samson Hinadan I Pilistia

1 Agge nadne ya nadatngan di punggapasanda hi wit ya ninomnom Samson an e tigon hi inayana. Ta intakina han idatnan hiya an pa'ahikkona an guldang. Mu hidin pohdona an e mi'ilo' i inayana ya adi iyabulut aman nan babai.

Te alyonay, ² Alyo' ot on adim mo pohdon an iyahawa ta hiya nan inyabulut'uh nan bimmoddang i da'yuh din nun'ahawaanyu. Ta'omman ot wahna nan ibanan ung'unga ya apgohan mu hiya ta hiyay iyahawam.

³ Ya alyon Samson di, Ad uwani ya wada moy lebbeng'un mangiballoh i da'yun i Pilistia hinan inatyun ha'on.

⁴ Ot e dopapon Samson di tuluy gahut (300) an amunin. Ot bobodonay iwitda an din-uwuwaduwwana dida on ni'kaputna i diday dilag. ⁵ Ot tolgana dadiyen dilag on imbu'ana nadan amunin hinan natanoman yaden nun'atongday nitanom. Ta nun'aghobdan namin an ta'on on nadan nun'ipi'il an binto'. Ya nun'apu'ulanda bo nadan nun'itanom an greyp ya nadan bungbunga'an an olibo. ⁶ Ta nadan i Pilistia ya eda pummahmahan di nangat i diye.

Ya alyon nadan udum di, Hi Samson an inapun di i Timna te impa'ahawada nan ahawanah nat'on an lala'i an bimmoddang i dida.

Ot ume dadiyen i Pilistia hi ad Timna ot gobhondah diyen babai ya hi amana ta nateda.

⁷ Ta hidin na'innilaan Samson hidiyen na'at ya imme ot alyonan diday, Gapu ta athituy inatyu ya adiya' duminong ta ingganah on'u iyawit dida i da'yu. ⁸ Ot agan Samson hi pateh dakol i dida. Ot ahi bumtik ta e nipa'e i han lingab hinan doplah hi ad Etam.

⁹ Ta agge nadne ya immeda bo nadan i Pilistia hi ad Judah ot mungkampudahdi. Ot eda gubaton hi ad Lehi hi ad Judah. ¹⁰ Ya alyon nadan i Judah i diday, Tanganu on namaag ya immali ayu ta gubaton da'mi?

Ya alyon nadan i Pilistia di, Immali ami ta baludonmih Samson ta iballohmin hiya nan inatnan da'mi.

11 Ta hiya nan immeday tuluy libun (3,000) linala'in i Judah hi awadan Samson hinan way lingab hinan doplah ad Etam. Ot alyondan hiya di, Innilam an nadan i Pilistia di nun'ap'apu i dita'u. Ya tanganu ihyah onmu e inat ha athidin dida ta lummuh ilagatanmi?

Mu alyon Samson di, Dida attog di namangulu ta hiya nan imballoh'u nan inatdan ha'on.

12 Ya alyonday, Ta'omman ya inyabulutmu ta bobodon da'a ta alan da'ah nadan i Pilistia.

Ya alyon Samson i diday, O mu isapatayun adiya' patayon i da'yu.

13 Ya alyonday, Adi da'a patayon an bobodon da'a ya ammuna ta iyukod da'ah nadan i Pilistia. Ot bobodondah duway balun tali ot ibuddudah nan lingab hinan doplah.

14 Ta hidin adadatongdah ad Lehi ya ahitukukda nadan i Pilistia an eda pundamu. Mu indat nan Espiritun Apu Dios di abalanan Samson ta immihal ya nun'apo'tangda nan bobodna an ay nun'aghob an linubid ot mun'alanat hi ta'lana.

15 Ya nangitigana han tunggal an pangal di dongki ot alana ta hidiyey namatenah hinlibu (1,000) an i Pilistia.

16 Ot alyon Samson di, Ammuna han tunggal an pangal di dongki ya awagillang di hinlibun (1,000) tatagun pinate'.

17 Ta ona imbagah diye ot itopalna mohpe nan tunggal. Ot ngadanah diyen boble ta ad Ramat-Lehi.

18 Ya nunhiglay inuwoh Samson ta numpah-pahmo' i Apu Dios an alyonay, Apu Dios, he"ay bimmoddang ta nangabaka'. Mu ad uwani ya

iyate' di inuwoh'u. Undan hituwe ha pamatayan nadan adi mangun'unud i he"a Apu Dios i ha'on?
 19 Ya impahawwang Apu Dios di liting i han naba"ungan hinan luth ad Lehi. Ta imminum hi Samson ya pinumhod di li'nana. Ta hiya nan nginadanandah diyen obob hi Hakkore* ya ingganah ad uwani ya wadah diyen obob.

20 Ta hi Samson di nangipangpanguluh nadan tinanud Israel hi baintiy (20) tawon hidin nun'ap'apuwon nadan i Pilistia i dida.

16

Hay Nanga"ulan Delilah I Samson

1 Han hin'algo ya immeh Samson hi ad Gaza ya tinigona han mumpabpabbayad hi adolna ot e mi'ilo' i hiya i diyen hilong. 2 Ta on na'innilaan nadan tataguh ad Gaza an wahdih Samson ot li"ubondah diyen awadanda ya nadan udum ya immedah nan way geyt diyen boble i diyen nahdom. Mu hay nunhahapitanda ya haddonda ta hinan mawmawi"it di pamatayandan hiya.

3 Mu hi Samson ya bimmangon i diyen tongan di labi ot ena itagge nan konob di geyt an nilaggat nan duwan tu"udna ya nan dakigna. Ot ngammutonan pahonon ot itikidnah nan uhhun di billid an nihangga hi ad Hebron.

4 Indani ya wada han pinhod Samson an babain nunhituh nan nundotal an bobleh ad Sorek an hay ngadana ya hi Delilah. 5 Ta nadan

* **15:19** 15:19 Hay ibalanan nan Hakkore ya mumbagah boddang.

liman ap'apun di i Pilistia ya immedah awadan Delilah.

Ot alyondan hiyay, Tigom ta alina ya a"ulam hi Samson ya iba"agna i he"ay alpuwan nan nunnaud an bikahna ya hi'on nganney atonmin mamobod i hiya. Ot hay midat hi gunggunam ya way ohan da'mi ya mangdat i he"ah himpupulut ohay gahut (1,100) di silber an pihhu.

⁶ Ta hidin immeh Samson ot mahmahan Delilah an alyonay, Daan mot iba"agmu i ha"on di gapuna ta nunhiglay bikahmu ya nganney mabalin an pumbobod i he"a ta wan ma"id ha abalinam.

⁷ Ya alyon Samson i hiyay, Bobodona"e hi pitun agge namaganan an ga'od di pana* ya kumapuya' an umata' hi kumpulnan lala'i.

⁸ Ta imbaganah nadan ap'apun di i Pilistia ot iyedan hiyay pitun ma"atan ga'od di pana ta namobodnan Samson.

⁹ Ta on nalpah an binobodna ot tumkuk an alyonay, Samson, wahtuday mampap i he"a an i Pilistia. Yaden wahdida nadan linala'in impa"enah nan ohan kuwartu. Mu hidin bim-mikah Samson ya namaaggot mun'a'akhat nadan nibobod i hiya an umat hinan nun'aghob an linubid. Ta hiyah diyen aggeda na'innilaan nan alpuwan di bikahna.

¹⁰ Ta hi Delilah ya alyonan Samson di, Ona' mahan nee inlaylayahhan i he"a. Ibagam ya tatawwa hi'on nganne ha nahamad hi pamobod i he"a.

* **16:7** 16:7 Nan pana ya hidiye nan bokang an ma'usal hi gubat.

¹¹ Ya alyon bon Samson i hiyay, Hi'on waday mangihamad an mamobod i ha"on hi balun tali an agge ni' na'usal ya kumapuya' an umata' hi kumpulnan tagu.

¹² Ot mangala mo boh Delilah hi balun tali ot pamobodnan hiya yaden wahdida bo nadan linala'in nipa"eh nan kuwartu. Ta ona binobodan ot tumkuk an alyonay, Samson, wahtuday mampap i he"a an i Pilistia. Mu hiyah diye damdaman bimmikah ot ay hinulid nan nibobod hi ta'lena an nun'a'akhatda.

¹³ Ya alyon bon Delilah i Samson di, Tanganu on ingganah ad uwani ya inlaylayahhana' i he"a. Ibagam hi'on nganney aton an mamobod i he"a.

Ya alyon Samson di, Ipa'anmu'eh nan nibayat an abolom nan pitun na'apid an ibu"u ya hindhodmu ta ma'inat ya inipitmu ya ma'aan nan bikah'u. ¹⁴ Ta hidin nalo' ot alan Delilah nan pitun na'apid an ibu'na ot ipa'anah nan abolona an inipitna ot hodhodona.

Ot tumkuk an alyonay, Samson, bumangon'a te wahtuday mampap i he"a an i Pilistia. Ta nabanangon hi Samson ot guyudona nan nipa'an an ibu'na ya nan pun'ablan an niddum nan ma'abol.

¹⁵ Ya alyon Delilah di, Pitluna moh tuweh nunlayaham i ha"on. Alyom'e hi pohpohdona' i he"a ya tanganu onmu adi iba"ag i ha"on di alpuwan nan bikahmu. ¹⁶ Ta abigabigat on lutikan Delilah an pohdonan innilaon ta lo'tat ya impa'englena mo ahan hi Samson. ¹⁷ Ot ibagana mon namin i Delilah an alyonay, Nhipun hi niyayyama' ya ma"id ha numpapukisa' te ha"on ya nibilanga' hi Nasarayt an munhilbin Apu

Dios. Ot onha mapukisana' ot mama'id hituwen bikah'u an umata' hi udum an linala'i.

¹⁸ Ya inilmun mon Delilah an imba"agna nan immannung. Ot pa'ayagna nadan ap'apuh ad Pilistia an alyonay, Ma'ayu ot ad uwani ya imba"agna mo nan immannung. Ta dadiyen ap'apu ya immeda mo bo an inodnanda nan silber an pihhun pamayaddan hiya. ¹⁹ Ta hay inat Delilah ya impalo'nah Samson hi ulpuna. Ot ayagana han lala'i ta pukisanah Samson. Ta hidin na'aan nan pitun na'apid an ibu'na ya nama'id mo din bikahna.

²⁰ Ot tumkuk hi Delilah an alyonay, Samson, bumangon'a te wahtuda nadan i Pilistia an mangalan he"a.

Ta nabannangon an hay punnomnomna ya hiyah diyen mabikah. Mu onnot on ma'id mon tinaynan Apu Dios hiya.

²¹ Ta dimpap nadan i Pilistia ot ukitonda nan duwan matana ot iyedah ad Gaza. Ot bangkilingandahdih gombang ta hiyay punggiligilingondah alinah nan baludan. ²² Mu mangmangngey algo ya tuwen tumulu boy ibu' Samson.

Hay Natayan Samson

²³ Indani ya na'amung nadan ap'apun di i Pilistia ta idawatday i'nongdah nan diosdan hi Dagon. Ta iyamlongdan alyonday, Nan dios ta'uy nangipa'abak i dita'uh nan binuhul ta'un hi Samson.

²⁴ Ya hidin tinigon nadan tataguh Samson ya dinayawda nan diosda an alyonday, Nan dios ta'u

ya induulnan dita'uh Samson an binuhul ta'u an namatepateh nadan ibba ta'u.

²⁵ Ya hidin nabutbutong nadan tatagu ya pun'itkukdan alyonday, Ihawwangyuh Samson ta buybuyaon ta'u. Ot eda awiton hinan nangibaludanda i hiya ta buyaonda. Ya hidin impata'dogdah nan numbattanan di duwan o'ongal an tu"ud ²⁶ ya alyon Samson hinan baal an namdon i hiyay, Ihaggona' hinan duwan o'ongal an tu"ud tun templo ta hidiy idang'iga' ni'. ²⁷ Ya na"apnuh dakol an tatagu nan templo an linala'i ya binabai ya wadadahdin namin nadan ap'apun di i Pilistia. Ya ta'on on hinan nundotal an atop diyen templo ya umedah tuluy libuy (3,000) linala'i ya binabain mumbuybuya i Samson on inlaylayahanda.

²⁸ Ot mundasal hi Samson an alyonay, He"an ongal di abalinanan Dios ya nomnomona' bahan ta pabikahona' an ta'on on ad uwaniy ma'udi. Ta wan iballoh'u i datuwen i Pilistia di namilokandan ha"on.

²⁹ Ot dahadahon Samson nan duwan nigawwan tu"ud nan templo ta pumbuwannonan ih'ay ta'lana i dadiyen tu"ud. ³⁰ Ot mundasal bo an alyonay, Apu Dios, ta'omman ona' mi'yate i datuwen i Pilistia.

Ot mangimbibbikah ot ituludna nan duwan tu"ud. Ot makaludukud nan templo ta natonandan namin nadan tatagu ya a'ap'apu. Ta indakdakol di pinatenah natayana mu hay pinatenah amataguna.

³¹ Ot umeda nadan i'ibanan linala'i ya nadan tulang amana ot eda iyanamut di adolna. Ot eda ilubu' hi way numbattanan di ad Sorah ya

hi ad Estaol hinan lubu' amanan hi Manoah. Ta hay ngammutnah nangipanguluwanah nadan tinanud Israel ya baintiy (20) tawon.

17

Hay Numpa'iphodan Inan Mikah I Han Bulul

¹ Wada han nungngadan hi Mikah an nunhituh nan nun'abillid an boblen di tinanud Epraim.

² Ta han ohan algo ya alyonan inanay, Dingngol'un inidutam nan nangalah nan silber an pihhum an hinlibut ohay gahut (1,100). Umman ha'on eh'ay nangala. Ot wahtu i ha'on nan pihhu.

Ya alyon inanay, Maphod ta imba"agmu ot hanat wagahan da'a i Apu Dios.

³ Ot ibangngad Mikah i inana nan pihhu. Ya alyon inanay, Iyukod'uh tuwen pihhu i Apu Dios ta ipapa'ot'u ha bulul ya inoddahandah silber ta idat'u damdaman he"a.

⁴ Ta hidin imbangngadna nan pihhu ya inalan inanay duway gahut (200) ot ena idat hinan mangapyah bulul an oddahandah silber ot ena iha"ad hi balen Mikah. ⁵ Ta hi Mikah ya nangapyah balen di bulul hidih nan balena. Ot mangapya boh ephod an ilubung di padi. Ot mangapya boh udum an bubulbullul hi daydayawona.

Ot pumbalinonay ohah nadan imbabalena hi padi. ⁶ Ya i diye ya ma"id ni' ha patul nadan tinanud Israel ta way ohaon ukod hinan madada-woh hi atona.

⁷ Ya i han ohan algo ya wada han mangilog an tinanud Libay hi ad Bethlehem an boblen di tinanud Judah ⁸ an nakak ta e manigoh maphod

hi bobleh ena punhituwan. Ya hinan inwana ya tinigonay balen Mikah hinan nun'abillid an boblen di tinanud Epraim ot mundagguh ni' hidi.

⁹ Ya alyon Mikah di, On dana neey nalpuwam?

Ya alyonay, Ha'on ya tinanuda' i Libay an nalpuwa' hi ad Bethlehem an boblen di tinanud Judah. Ya teen eya' manigoh punhituwa'.

¹⁰ Ya alyon Mikah i hiyay, Umohnong ta'u mohtu ta he'ay padimi hi manugun i da'mi. Ta pabo'laan da'ah himpulun (10) silber hi hintawon ya ukoda' hi anom ya ilubungmu.

¹¹ Ya pinhod diyen tinanud Libay an mi'hitun dida. Ta imbilang Mikah hi ohah nadan imbabalena.

¹² Ot pumbalinonah padinah diyen mangilog an tinanud Libay. Ta hidi boy niha"adanah balen Mikah.

¹³ Ya alyon Mikah di, Ot ad uwanin wahtu han tinanud Libay an numbalin hi padi' ya umannung mahan an wagahana' i Apu Dios.

18

Hay E Nunhituwan Nadan Tinanud Dan Hi Ad Lais

¹ Handi'e ni' ya ma'id ha patul nadan tinanud Israel. Ta nadan tinanud Dan ya eda manimanigoh bobleh punhituwanda. Te adida pa"abak hinadan nunhituh nadan nidat i dida an punhituwanda. ² Ta pinto'day limah nadan tindaludan nunhituh ad Sorah ya hi ad Estaol. Ot honagonda didan alyonday, Ekayu manigoh mabalin hi e ta'u punhituwan.

Ta inipluy dadiyen linala'ih nan nun'abillid an boblen nadan tinanud Epraim ta hidiy

nangakhupandah balen Mikah ot mun'iyandah hin'ugab. ³ Ya immatunanda nan tinanud Libay te nan hapitna. Ot alyondan hiyay, Tanganu on'a wahtuhtu? Undan nganneyy at'attom hitu?

⁴ Ot ibagana an ipabo'laan Mikah ta hiyay padina.

⁵ Ya alyondan hiyay, Ot mahmaham bahan i Apu Dios hi'on nan ninomnommin aton ya maphod di pumbalinana onu adi.

⁶ Ya alyonan diday, Adi ayu minomnoman ot boddangan da'yun Apu Dios i naen ninomno-myun aton.

⁷ Ot makakda nan liman linala'i an inipluydah ad Lais ya tinigoda an nadan tatagu an nunhituhdi ya malinggopda an umat damdamah nan nalpuwandan boble hi ad Sidon ta ta'on on nidawwidah bobleda ya ma"id ha iyaguhda. Ya uk'ukkodda an ma"id ha udum hi tataguh ugganda pi'hayyupan. Ya kimmadangyan nadan tataguhdi te malumong hidiyen boble ta wadan namin di mahapulda.

⁸ Ta hidin nibangngadda nan liman linala'i hi ad Sorah ya ad Estaol ya minahmahan nadan ibbadan alyonday, Uddinnona nan immayanyu?

⁹ Ya alyonday, Ume ta'u ta eta'u gubaton nadan tataguhdi. Adi ayu mun'og'ogon ta eta'u pulhon hidiyen boble te ma"aphod an wadan namin di mahapul ta'uhdi. ¹⁰ Ta hay umayan ta'u ya tigonyun palinglinggopon nadan tataguhdi. Ot hi Apu Dios ya idatnan dita'uh diyen damunan boble an malumong ya wadan namin nimpey mahapul ta'uhdi.

¹¹ Ta onom di gahut (600) di tindalun tinanud Dan an nakak hi ad Sorah ya hi ad Estaol. ¹² Ot eda mungkampuh nan nihaggon hi ad Kiriati-Jearim an boblen nadan tinanud Judah. Ta ingganah ad uwani ya nginadanandah diyen boble hi Mahaneh-Dan an hay ibalinana ya nungkampuwan Dan. ¹³ Ta nalpudahdi ot ipluydah nan nun'abillid an boblen di tinanud Epraim ot datnganda nan balen Mikah.

¹⁴ Ya nadan liman linala'in imme ni' hidi ya alyondah nadan ibbaday, Umman wahtu han bale ituwen boble an waday ephodna ya nat'onat'on an diosda ya han napa'otan an bulul ya han bulul an nalamuh silber. Ot nom-nomonyu ha mabalin hi aton ta'u. ¹⁵ Ta immedah awadan nan mangilog an tinanud Libay hi balen Mikah ot apngaonda. ¹⁶ Ya immohnongdah nan geyt diyen boble nadan onom di gahut (600) an titindalun tinanud Dan. ¹⁷ Ta hinunggop nadan liman linala'i ot eda alan nan napa'ot an bulul an na'amoh silber ya nan ephod ot pi'yalada nadan udum an diosda i diyen bale. Yaden wahdih nan geyt nan padi an mi'ita'ta'dog hinadan onom di gahut (600) an tindalu.

¹⁸ Hidin e nun'alan dadiyen linala'i nan napa'otan an bulul ya nan ephod ya nadan udum an diosda ya alyon nan padi i diday, Nganneh naen atonyu?

¹⁹ Ya alyondan hiyay, Duminong'a'e ta mi'yali'an da'mi. Ta he"ay padimi hi manugun i da'mi. Ot undan adi udu'dul nan munhilbi'ah himpamu'un an tatagu mu hanan ohan pamilya ya abuh?

²⁰ Ya immamlong hidiyen padi ot mi'ye i dida. Ot dawawaona nan ephod ya nadan udum an diosda ya nan napa'otan an bulul ot mi'yen dida. ²¹ Ta hidin nakakda ya impamanguluda nadan u"ungan imbabaleda ya animalda ya nadan gina'uda.

²² Mu hidin immadawwida ya inayagan Mikah nadan hinaggona ot mipdugda ot akhupanda nadan tinanud Dan. ²³ Ot tukukan da Mikah dida ta nunligguhda ot alyonday, Undan nganney na'at ta inayagam nadan hinaggonmu ta pudugon da'mi?

²⁴ Ya alyon Mikah i diday, Tanganu onyu inye"en namin nadan inyamma' an dios'u ya ta'on on nan padi' ta ma"i'd ahan ha imbatiyu? Ya ahiyu himbagbagon di gapunah namduganmin da'yu.

²⁵ Ya alyon nadan tinanud Dan i hiyay, Ammuna ya dimminong'a. Te wahtuday mun'abubungot ot alina ya pinate da'yun hina'amma. ²⁶ Ta onda imbagah diye ot inayundan mange an tinaynanda da Mikah ya nadan ibbana. Ya gapu ta tinigon Mikah an ongal di abalanan dadiyen pindugda ya namaaggot mumbanggadda an aggeda ni'gubat.

Hay Nangabakan Nadan Tinanud Dan Hinadan I Lais

²⁷ Ta nadan tinanud Dan ya nadappuhdah ad Lais an inodnanda nadan bulul Mikah ot awitonda bo nan padina. Ot eda gubaton nadan malinggop an bimmoble ot pumpateda didan namin ot pu'ulanda nan bobleda. ²⁸ Ta ma"i'd ha bimmoddang i dida te nidawwidah ad Sidon

ya ma"id ha ni'hayhayyupandah udum an boble. Hidiyen bobleh ad Lais ya nundotal an nihaggon hi ad Bet-Rehob.

Ta nadan tinanud Dan ya impaphoddah diyen boble ot diday munhituhdi. ²⁹ Ot ngadananda ta hi ad Dan an ngadan din hi apuda an tinanud Israel. Mu hay namangulu hi ngadan diyen boble ya ad Lais. ³⁰ Ta hidiy nangiyammaan nadan tinanud Dan hi pundayawanda. Ot iha"adahdi nadan diosda. Ya hay pinto'dah padihdi ya hi Jonathan an imbabalen Gersom an ohah nadan tinanud Moses. Ta nadan holagdan pamilya di napalpalog hi numpadih nadan tinanud Dan ta ingganah din niyayandan tinanud Israel hi udum an boble. ³¹ Ta innaynayunda an dinaydayaw nadan bulul an inyamman Mikah an gapu ta nidawwi nan pundayawanda hi ad Siloh an awadan ni' nan tabernakel.

19

Han Tinanud Libay Ya Nan Baalna An Imbilangnah Ahawana

¹ Hidi an ma"id ni' ha patul nadan tinanud Israel ya wada han tinanud Libay an nunhituh nidawwi hinadan nun'abillid an boblen di tinanud Ephraim. Ya i han hin'algo ya inyanamutna han imbilangnah ahawana an i Bethlehem an boblen di tinanud Judah. ² Mu indani ya mi'ilala'i* ot mumbangngad hi balen da amanah ad Bethlehem ot miha"ad hidi hi umeh opat di bulan. ³ Indani ya tinnud diyen

* **19:2** 19:2 Hay alyon di udum ya bimmohol hidiyen babai.

lala'i ot ena ihapitan ta mumbangngad. Ta in'uyugna nan baalna ya nan duwan dongkina. Ta hidin dimmatongdah balen nan hi aman nan babai ot paghopon diyen babai. Ya ma"amlong hi amanah naniganan hiya. ⁴ Mu adina pohdon an mabanangngad hidiyen inapuna. Ot umohnong moh tuluy algo. Ta nangnangnganda on immanin'innumda on nalo'da. ⁵ Mu i diyen mi'apat hi algo an hiyah mun'abigat ot mundadaandan makak. Mu alyon bon nan hi aman nan babai di, Indani ni' ta mangan ta'u ya ahi ayu ume. ⁶ Ot mangmangnganda mo bo on immanin'innumda. Ya alyon bon nan hi aman nan babai di, Umohnong ayu ni' ta bigat ya ahi ayu ume. ⁷ Te hidin makak an pohdonan ume ya inhaphapitan aman inayana ta umohnongda ot umiyanda mo i diyen nahdom. ⁸ Ta nawi"it hinan mi'alimah algo ot bumangon ta makak. Ya alyon bon nan hi aman nan babai di, Mangan ayu ni' ta indani ta himbatangan ya ahi ayu ume. Ot mangmangnganda bon duwa.

⁹ Ta hidin himbatangan ot makak nan lala'i an didah nan imbilangnah ahawana ya nan baalna ya alyon bon amaday, Tigom'en tuwen mahdom. Daan moy indanit mawi"it ya ahi ayu bumuwah an ume?

¹⁰ Mu adi mahan mo mihapitan hidiyen tinanud Libay. Ta indadaana nan duwan dongki ot makakdan tulu an inipluydah ad Jebus an hay ngadanah ad uwani ya ad Jerusalem. ¹¹ Ya hidin manatongdah ad Jebus ya mun'ahdom mo ot alyon nan baal hinan lala'i di, Umiyan ta'u attog hitun ad Jebus.

12 Mu alyon nan ud baal i hiyay, Adi ta'u umiyan hitu te ma"id ha ibba ta'uh tinanud Israel ituwen boble. Inaynayun ta'u attog ta dumatong ta'uh ad Gibeah 13 ta hidiy umiyanan ta'u onu hi ad Ramah. 14 Ot agandah eye ta onda dimmatong hi ad Gibeah hinan boblen nadan tinanud Benjamin ya nalimuh nan algo. 15 Ot umohnongdah nan unggan a'am'amungan di tatagu i diyen boble ta hidiy eda pun'iblayan te ma"id ha umayag i dida.

16 Mu hidin mun'ahdom ya wada han amamma an nahdoman an nalpuh nan way puntanomanda. Hiya ya nalpuh nan nun'abillid an boblen di tinanud Ephraim mu e ni'ibobleh ad Gibeah an numboblasyon nadan tinanud Benjamin. 17 Ta ona tinigo didan um'umbun ot mahmahana hi'on danay umayanda ya danay nalpuwanda.

18 Ya alyon nan tinanud Libay di, Nalpu amih ad Bethlehem an boblen di tinanud Judah an umanamut amih nan nunhituwa' an daggah nan nun'abillid an boblen di tinanud Ephraim. Mu ten nahdom ya ma"id ha innilamih emi umiyanan. 19 Manu te waday dagamin ipa'anmih nadan dongki ya waday balunmin tinapay ya ma'inum.

20 Ya alyon nan amammay, Ha'on di ukod hinadan udum an mahapulyu. Mu ta bokon hitun dolay alo'anyu. 21 Ot uyugona didah balena ot ena panganon nadan dongkida. Ta onda inulahan nan hupu' hi hukida ot manganda.

22 Mu hidin palpaliwandan humanahhapit ya inoy an lini"ub di tatagu an nagaga"ihoy

pangatda hidiyen balen nan amamma. Ta pungkugakugda nan panto on muntukukdan alyonday, Ipalah'unmu nan lala'in bihhitam ta ilo'mi. ²³ Ot lumah'un nan ud bale ot alyonan diday, I'iba, adi mahan mabalin hinae te na"iho ya ababain te hituwen tagu ya mangili'. ²⁴ Wahtu tun imbabale' an babain ma"i'd ni' ha inilo'nah lala'i ya hantun imbilangnah ahawana ta diday awitonyu ta ukod ayuh nan pinhodyun aton i dida. Mu ta adiyu aton di umipabain ituwen lala'i.

²⁵ Mu adi damdama donglon dadiyen linala'i nan imbagana. Ot awiton diyen tinanud Libay hidiyen imbilangnah ahawana ot iyenah dola. Ta napinpinalogandan namilit an nangilo' i hiya ta ingganah din mun'abigat ot ahida iwala'. ²⁶ Ot umeh diyen babaih nan balen nundagguhanda mu immeh nan way panto ot matukkad an ma"i'd ha amtana. ²⁷ Ya hidin bimmangon nan lala'i ot ibughulnay panto ya nangitiganan nidangileh diyen imbilangnah ahawana an inidonah nan punggattinan hinan panto. ²⁸ Ot alyonay, Bumangon'a ta ume ta'u. Mu adi umihal te nate. Ot ilugana moh nan dongki ot umanamut.

²⁹ Ta ona inyanamut ot alana han uwah ot gogogogodonay adol diyen imbilangnah ahawana ta nunhimpuluwonat duway gogod. Ot ipiyappongna nan himpulut duwan (12) holag Israel. ³⁰ Ta an namin nadan nanigo ya alyonday, Ngalingalam mo ahan ha athinah na'at. Nihipun hi nalpuwan handidan a'ammod ta'un tinanud Israel hi ad Egypt ya ad uwani nayya han na'atan ha athina. Ot nomnomnomon ta'u

hi'on nganney mahapul hi aton ta'u te undan namaag ya dimminong ta'u?

20

Hay E Nangubatan Nadan Tinanud Israel Hinadan I'ibada An Tinanud Benjamin

¹ Ta nun'oh'ohhada nadan tinanud Israel hi ad Mispah an mihipun hinan numboblaysan di tinanud Dan ta ingganah ad Beerseba ot middum nadan nalpuh ad Gilead. Ta na'amungdahdi hi ad Mispah hinan pundayawanda i Apu Dios.

² Ya hay na'amung ya opat di gahut di libu (400,000) an a'ap'apun di tinanud Israel an numpunhikotdah ispada. ³ Ya dingngol nadan tinanud Benjamin an na'amung nadan ibbadan tinanud Israel hi ad Mispah.

Ta hidih nan na'amunganda ya mahmahandah diyen adi ahan maphod an na'at.

⁴ Ya alyon diyen tinanud Libay an ahawan nan pinatedan babai di, Hidin dimmatong amih nan imbilang'uh ahawa' hi ad Gibeah an boblen di tinanud Benjamin ya nahdom ot umiyan amihdi. ⁵ Mu i diyen hilog ya lini"ub di linala'in i Gibeah nan balen nun'iyananmi te pohdon-dan patayona'. Ot mapalpalogdan namilit an nangilo' hinan imbilang'uh ahawa' ta inggana ot mate. ⁶ Ta inyanamut'u ot gogogogodo' ot ipiyappong'uh nan himpulut duwan (12) tinanud Israel. Inat'uhti te nunhigla ahan hidiyen inat-dah tun numboblaysan ta'un tinanud Israel. ⁷ Ot dita'un tinanud Israel an na'amung hi ad uwani ya punhahapitan ta'uh on nganney aton ta'un tuwe.

⁸ Ya an namin dadiyen na'amung ya nun'u'unnudandan alyonday, Ma'id ni' i dita'u ha umanamut. ⁹ Ta ibubunut ta'u ta ma'innilah on nganne i dita'uy e mangubat hinadan i Gibeah. ¹⁰ Ya punhahapitan ta'u ta way ohah nadan tinanud Israel ya wadaday mapili hi mi'ami'apuluh (10) tataguh nadan hinohhan tinanud an mangidadaan hi anon ta'u an e mangiballoh ituwen ababain ahan an inat nadan ibba ta'un i Gibeah i dita'un tinanud Israel. ¹¹ Ta an namindan na'amung an tinanud Israel ya nun'oh'ohhada ta eda gubaton nadan i Gibeah.

¹² Ot honagonday linala'in umeh an namin nan bobleh ad Benjamin ta eda mahmahan an alyonday, Nganney aton ta'u i naen adi ahan maphod an na'at? ¹³ Mahapul an iyaliyun da'mi nadan linala'in nangat i naen adi ahan maphod ta patayonmi dida ta ma'aan hituwen adi ahan maphod hitun boble ta'un tinanud Israel.

Mu adi donglon nadan tinanud Benjamin hidiyen imbagan nadan ibbadan tinanud Israel. ¹⁴ An ondaot na'amung hi ad Gibeah ta gubatonda nadan ibbadan tinanud Israel. ¹⁵ Ta na'ibagan na'amungday baintit onom di libun (26,000) tindalun tinanud Benjamin ot middum-dah nan pituy gahut (700) an tindalun wadadhah ad Gibeah. ¹⁶ Ya dadiyen na'amung ya pituy gahut (700) di na'iggid an way ohan dida on nala'ing an bumingngibing an abalinanda an bingngibingon di ta'on on ohan ibu' ya adi mihalla.

¹⁷ Ya nada'e pibo an tinanud Israel an agge nid-dum hinadan tinanud Benjamin an nun'oh'ohha

ya opat di gahut di libu (400,000) di nunhihikot hi ispada. ¹⁸ Ta immedah ad Betel ot mahmahandan Apu Dios hi'on nganne i diday mamangulun e mangubat hinadan tinanud Benjamin. Ya imbagan Apu Dios an nadan tinanud Judah di mamangulu.

¹⁹ Ta nawi"it i diyen nabiggat ot eda mungkampu nadan tinanud Israel hinan nihaggon hi ad Gibeah. ²⁰ Ot ahida ipluy hi ad Gibeah ot eda gubaton nadan tinanud Benjamin. ²¹ Mu nabanudduhda damdama nadan tindalun Benjamin hidih ad Gibeah ot patayonday baintit duway libun (22,000) tinanud Israel i diyen algo. ²² Mu nadan tinanud Israel ya nunhintotongtongda ta hiyah diyen immedah din numpumpustuwandah din hopapna. ²³ Ot tumikid nadan tinanud Israel hi ad Betel ot kungada an mumpahpahmo' i Apu Dios ta ingganaot mahdom. Ot mahmahanda bon alyonday, Apu Dios, on emi bo gubaton nadan ibbamin tinanud Benjamin?

Ya alyon Apu Dios di, O ume ayu ta eyu gubaton dida.

²⁴ Ta i diyen mi'adwah algo ya immeda bo nadan udum an tinanud Israel an e mangubat hinadan tinanud Benjamin. ²⁵ Mu nidamura bo nadan tindalun Benjamin i dida ot patayonday himpulut waluy libun (18,000) tinanud Israel an nun'i'ispada.

²⁶ Ta an namindan tinanud Israel ya immedah ad Betel ot eda kumogakogahdih nan pundayawandan Apu Dios. An nun'ulatda ta inggana ot mahdom. Ot idawatda nan maghob

an mi'nong hi pi'hayyupandan Apu Dios. ²⁷ Ot mahmahanda boh on nganney pohdon Apu Dios hi atonda. Te nan Kahun an nittuwan nan Hapit Apu Dios ya wadahdih ad Betel. ²⁸ Ya hi Pinehas an imbabalen Eliesar an apapun Aaron di padi. Ta minahmahan nadan tinanud Israel i Apu Dios an alyonday, Apu Dios, on emi bo gubaton nadan i'ibamin tinanud Benjamin onu idinongmi mo?

Ya inalin Apu Dios di, Ume ayu te bigat ya ipa'abak'u mo didan da'yu. ²⁹ Ot hay inatda ya eda nipa"ey udum i didah nan nunlini"odan hi ad Gibeah ta midadaandan mi'gubat. ³⁰ Ta i diyen mi'atluh algo ot ume bo nadan udum an e mumpumpustu hinan ungganda pumpustuwana ta gubatonda nadan wah ad Gibeah. ³¹ Ya bimmuduhda bo nadan i Benjamin an mi'gubat i dida. Ta pinateda boy tulumpuluh (30) nadan ibbadan tinanud Israel hidih nan way puntanoman ya hinan kalata an umeh ad Betel ya hinan umeh ad Gibeah.

³² Ta hay innilan nadan tinanud Benjamin ya dida bo damdamay mangab'abak an umat hidin hopapnah nunggugubatanda. Yaden nadan ibbadan tinanud Israel ya nunhahapitandan bumtikda ta mipdug nadan tinanud Benjamin ta wan midawwidah ad Gibeah.

³³ Ta hidin dimmatongdah ad Baal-Tamar nan binumtik an tinanud Israel ot ahida mohpe iligguh ot gubatonda dida. Ya nadan udum an tindalun nadan tinanud Israel an e nipa"e ya nabanudduhan nalpudah nangappit hi alimuhan di algo hi'onta wadah ad Gibeah. ³⁴ Ta didan himpuluy libu (10,000) an nun'ala'ing an

mi'gubat di niddum an nangubat hinadan i Gibeah. Ta nunhiglay a'at nan gubat an ma'id ha mapto' hi mangab'abak ya agge innilan nadan tinanud Benjamin an nunhiglay eda na'abakan. ³⁵ Te hi Apu Dios di nangipa'abak i dida. Ta hay bilang di pinaten nadan ibbadan tinanud Israel ya baintit limay libu ta han hinggahut (25,100) an nun'i'ispada. ³⁶ Ta hidiyey nangimatunan nadan tinanud Benjamin an na'a"abakda.

Te nadan ibbadan tinanud Israel ya nunhahapitda an ibangngadda ta way aton nadan ibbadan e mipa"e ta hogponda nan bobleh ad Gibeah. ³⁷ Ta hidin bimmudduhda hinan nipa"ayanda ot ma'ibagadan umeh nan boble. Ot patayondan namin nadan numpunhituhdi. ³⁸ Ot pu'ulandah diyen boble ta manuluh ad lagud di ahukna. ³⁹ Ta hidiyey pangimatunan nadan mamtik an tinanud Israel ta ibangngaddan mi'gubat.

Te pinaten nadan tinanud Benjamin di tulumpuluh (30) nadan ibbadan tinanud Israel. Ta hiya nan madinolda an dida boy mangabak an umat hinan namangulun nunggugubatanda. ⁴⁰ Mu hidin manulu nan ahuk an malpuh bobleda ya minangmang nadan tinanud Benjamin ya inoy an mun'apu'ulan di bobleda. ⁴¹ Ya imbanggad nadan mamtik ni' an tinanud Israel ot pudugonda nadan tinanud Benjamin an mamdug i dida. Ya namama an nangintattakutda te innilada an nadatngan moy atayanda. ⁴² Ta binumtikda an inipluydah nan agge naboblayan mu ni'olhat damdama bo nadan udum an tinanud Israel. ⁴³ Ta lini"ubda nadan tinanud

Benjamin ot pumpudugda ot pumpateda didah nan pogpog di ad Gibeah hi nangappit hi tu-luwan di algo. ⁴⁴ Ta himpulut waluy libu (18,000) an nun'alala'ing an tindalun di tinanud Benjamin an pinaten nadan ibbadan tinanud Israel. ⁴⁵ Ya binumtik nadan udum an inipluy-dah nan way doplah ad Rimmon mu pindug damdaman nadan ibbadan tinanud Israel ot patayonday limay libu (5,000) hinan kalata. Ot pudupudugonda nadan udum an binumtik ta inggana ot patayonda boy duway libu (2,000) hidih nan nihaggon hi ad Gidom.

⁴⁶ Ta i diyen algo ya baintit limay libu (25,000) an tindalun tinanud Benjamin di nun'a'ate an dadiye bo udot nadan nun'atutulid. ⁴⁷ Ta am-munada han onom di gahut (600) an binumtik hinan doplah ad Rimmon. Ta niha"addahdi hi opat di bulan. ⁴⁸ Ot ibangngad nadan tinanud Israel hinadan boblen di tinanud Benjamin. Ot pumpatedan namin di kumpulnan akhupanda an ta'on on animal ya numpu'ulandan namin nadan boblehdi.

21

Hay Inyahawan Nadan Nabati An Linala'in Tinanud Benjamin

¹ Hidin hopapnah immayan nadan linala'in tinanud Israel hi ad Mispah ya insapatada an adida ipa'ahawa nadan imbabaledan binabai hinadan tinanud Benjamin.

² Ta hidin nalpah di gubat ot ume nadan tinanud Israel hi ad Betel. Ot umedah nan pundayawan i Apu Dios ot pun'itkukday kogadah

hakit di nomnomda ta inggana ot mahdom. ³ Ya ni'happitanda bon Apu Dios an alyonday, Apu Dios an dayawonmin tinanud Israel, tanganu on e na'at ha athitu i da'mi? Tanganu onmu inyabulut an nama'id di ohan da'mih nadan tinanud Israel?

⁴ Ya i diyen nabiggat an hiyah mun'awiwit it ot iphod nadan tatagu han punggobhan hi mi'nong i Apu Dios. Ot idawatda nadan maghob an mi'nong hi pi'hayyupandan Apu Dios.

⁵ Indani ya munhimbabaggadan alyonday, Nganne i dita'un tinanud Israel di agge immalih din na'amungan ta'uh ad Mispah? Tee pibon nunhahapitan ta'un nan tagun adi mi'yamung hi ad Mispah ya mipapate.

⁶ Ya nunhiglan umukayungandah nan na'at hinadan ibbadan tinanud Benjamin an alyonday, Nganne mahan hituwen na'at an ad uwani ya nama'id di ohah nadan tinanud Israel. ⁷ Ya nunhahapitan ta'un adi mabalin an ipa'ahawa ta'u nadan binabai an imbabale ta'uh nadan tinanud Benjamin. Ot idana nin di eta'u pangalan hi iyahawan nadan oh'ohhan nabati?

⁸ Ta hiya nan mahmahanda bon alyonday, Ngannen tinanud Israel di agge ni'yamung hi ad Mispah?

Ya inoy an na'innilaanda an ma'id ha ohah ni'yamung hinadan tinanud Jabes-Gilead. ⁹ Te hidin bilangonda nadan tatagu ya ma'idda.

¹⁰ Ot honagonda moy himpulut duway libun (12,000) tindalu hi ad Jabes-Gilead ta eda patayon an namin nadan numpunhituhdi an ta'on on binabai ya u"unga. ¹¹ Te nama'pa'adandan didan

alyonday, Patayonyun namin nadan linala'i ya binabain nangahawa. ¹² Ta hidin immeda ya in-akhupanday opat di gahut (400) an mumpangilog an binabain ma'id ni' ha inilo'dah lala'i ot adida pi'pate dida. Ta inyeda didah nan kampuh ad Siloh hi ad Kanaan.

¹³ Ot honagonday e mi'hapit hinadan nabati an tinanud Benjamin an nipa"eh nan doplah ad Rimmon ta munhihiditda. ¹⁴ Ot umanamutda mohpe dadiyen i Benjamin ta inyahawada nadan binabain i Jabes-Gilead an agge ni'paten nadan tindalu. Mu kulang damdama dadiyen binabai.

¹⁵ Ta minomnoman nadan tinanud Israel te inyabulut Apu Dios an mama'id nadan ib-badan tinanud Benjamin. ¹⁶ Ya alyon bon nadan ap'apuday, Ten ma"idda mo nadan binabain tinanud Benjamin ot idana nin di eta'u panama'an hi iyahawan nadan udum an ma'id ha ahawada? ¹⁷ Te mahapul an munholag nadan nabatin tinanud Benjamin ta wan adi mama'id nan ohan ibba ta'un tinanud Israel. ¹⁸ Mu adi mabalin an ipa'ahawa ta'u nadan imbabale ta'un dida te niluh an hinahapit ta'un ma'idutan nan tagun mangipa'ahawah nan imbabalenah nadan linala'in tinanud Benjamin. ¹⁹ Ya nipanomnom i dida nan tinawon an punnomnomnoman nadan i Siloh i Apu Dios. Ya hay awadan di ad Siloh ya hi way huddo' di ad Betel an nangappit hi tuluwan di algo hi'onta wah nan kalatan malpuh ad Betel ta umeh ad Sekem ya muyyad di ad Lebonah.

²⁰ Ot ibagadah nadan tinanud Benjamin an ma'id ha ahawada an alyonday, Ume ayuh ad Siloh ya e ayu nipa"eh nadan nun'itanom an

greyp. ²¹ Ta tinigoyu'e an bimmudduh nadan binabain i Siloh ta manayoda ya way ohaon dimpapna nan pohdonan ahawaon. Ya innayunan inyanamut. ²² Ta umalida'e nadan a'ammoddan linala'i onu nadan i'ibadan linala'i ta munlilida ya ukod ami an mi'hapit i dida. Ta iphodmin ihapitan dida an alyonmiy, Hom'on da'mi bahan ta boddanganyu dida te ma"i'd ha inibtikmih din emi ni'gubatan hi iyahawada. Ya ma"i'd ha bahulyun tuwe te bokon da'yuy ud nomnom an mangipa'ahawa i didah nadan imbabaleyu.

²³ Ta hidiyey inat nadan linala'in tinanud Benjamin an ma"i'd ha ahawada. Ta hidin eda manayo nadan binabai ya way ohaon ena dimpap ha ahawaona. Ot umanamutda ot ihipunda bon iphod di nunhituwanda. Ta imbangonda nadan numboblayanda.

²⁴ Ya nadan i'ibadan tinanud Israel ya hidin nalpah di nunhahapitanda ot mumpanganamutdah nan numpunhituwanda.

²⁵ I diyen timpu ya ma"i'd ni' nimpe ha patul nadan tinanud Israel ta way ohaon ukod hinan innilanan madadawoh hi atona.

Nan Hapit Apu Dios
Ifugao, Amganad: Nan Hapit Apu Dios Bible

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ifugao, Amganad

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

8a82f002-75c6-5d1c-87e7-2ca29bd67aec